

Jisas Kraiské Mak kavin kudi

Gu yaakutaknan du Jon dé kudi wakwek

¹ Kén yéknwun kudi Gotna nyaan Jisas Kraiské.

² *Taale Gotna yéba kudi wakwen du nak déku yé Aisaia dé Gotna nyégaba kéga kavik:

Got déku nyaanét dé wak, “Kén wuna kudi kure yékwa du.

Wuné wawuru dé taale yéte ména yaabu kutké dé yo.”

³ *Du nak dé wao du rakaapuk taaléba.

Waate dé kéga wo, “Némaan Banna yaabu kutké guné yo.

Kutgunu yaabu miték kwaaké dé yo déké.”

Wani aja kudi déknyényba Aisaia dé kavik. Du taakwana mawulé miték tédu, de Jisas yaadéranké miték sanévéknwudaranké, dé wani kudi kavik.

⁴ *Jonna néwaa dérét kéraakaapuk yalén tulé Aisaia waga kavidéka kukba gu yaakutaknakwa du Jon dé ték du rakaapuk taaléba. Téte dé déké yaan du taakwat wakwek, “Guné yagunén kapéredi mawulé kulaknyénygunu wuné Gotna yéba gunat gu yaakutaknaké wunék. Guné waga kulaknyénytakne Gotna yéba gu yaakugunu Got guna kapéredi mawulé yatnyéputiké dé yo.”

⁵ Naate wadéka de Jerusalemba rakwa du taakwa, Judiana nak kępmaaba rakwa du taakwa

* **1:2:** Mal 3:1; Lu 7:27

* **1:3:** Ais 40:3

* **1:4:** Ap 13:24; Lu

wawo, waga de wupmalemu du taakwa déké yék. Ye yadan kapéredi muké kélik yate wakwedaka dé Gotna yéba derét gu yaakutaknak Jordan kaabéléba.

⁶ Jon yéknwun baapmu wut yéknwun kadémuké kaapuk sanévéknwudén. Dé kwaami sépéna yéwit yaatédan baapmu wut dé gik. Gitakne dé bulmakawu sépat yadan nyaamégi dé gipatak. Dé kwamijok dé kak. Sangék pulak mu dé jélipme kak.

⁷ Dé du taakwat kéga dé kudi wakwek, “Wuna kukba du nak dé yao. Déku apa wuna apat dé talaknak. Dé némaan du dé ro. Wuné bakna du wuné ro. Yaga pulak déku jébaa yaké wuné yo, wuné bakna du rawurékwa bege? Dé némaan du radéka wuné déké jébaa yaké wuné yapatiyu, wuné bakna du rawurékwa bege.

⁸ *Wuné gunat Gotna yéba gu wunébu yaakutaknak. Dé Gotna Yaamabi gunéké kwayéké dé yo.” Naate dé Jon wak.

Jon dé Jisasnyét Gotna yéba gu yaakutaknak

⁹ Wani tulé Jisas Nasaretba dé yaak. Wani gayé Galiliba dé tu. Yaadéka dé Jon Jordan kaabéléba dé dérét Gotna yéba gu yaakutaknak.

¹⁰ *Yaakutaknadéka dé guba yaalate dé vék nyét bari kepukadéka Gotna Yaamabi nyaamiyo pulak ye déké giyaadéka.

¹¹ *Giyaadéka kudi nak Gotna gayéba dé wak, “Méné wuna nyaan. Ménéké mawulat wuné

---

* 1:8: Ap 1:5   * 1:10: Jo 1:32   * 1:11: Sam 2:7

kapére yo. Ménéké wuna mawulé yéknwun dé yo.” Naate dé wak.

Seten dé Jisasna mawulé yaknwuk

¹² Gotna Yaamabi bari wadéka dé Jisas du rakaapuk taalát yék.

¹³ *Kwatbosa male tén taalát. Ye saabe wup-malemu (40) nyaa waba kapmu radéka Seten yae dé déku mawulé yaknwuk. Yadéka Gotna kudi kure giyaakwa du giyae de Jisasnyét kutkalé yak.

Jisas dé Galiliba batnyé Gotna jébaa yak

¹⁴ Kukba némaan du wadéka dé Jon raamény gaba kwaadéka Jisas dé yék Galilina kápmaat. Ye dé Gotna kudi kéga wakwek.

¹⁵ *“Déknyényba Got dé wak, dé némaan ban rate gunéké védéranké. Bulaa Got némaan ban rate gunéké véran tulé kényi dé yao. Yaadékwaké sanévéknwute guné guna kapéredi mawulé kulaknyénytakne Gotna kudi mé véknwu.” Naate dé wak.

Jisas dé wak du wan véti wan véti dé wale yédoké

¹⁶ Jisas Galilina kwawu nak maaléba yéte dé vék Saimon déku wayékna Andru wale bétku jébaa yabétka. Bétku jébaa yate bét wani kwawuba laaké tawuk gukwamiké.

¹⁷ Vétakne dé wak, “Béné mé yaa wuné wale. Yaabénu wuné bénat nak jébaaké yakwatnyéké wuné yo. Yakwatnyéwuru béné gukwami

---

* 1:13: Yí 4:15   * 1:15: Mt 3:2

kutbénén pulak du taakwat kéraaké béné yo. Kéraabénu de wuna kudi véknwuké de yo.”

18 Naate wadéka bari laaké kulaknyénytakne raapme bét dé wale yék.

19-20 De walkamu ye dé Jisas vék Sebedina nyaan vétik Jems bét déku wayékna Jonét. Bétku yaapa Sebedi wale déku jébaa yakwa du wale waga de bétku botba rak. Rate laaké miték yabétka dé Jisas bérét wak, dé wale yéberuké. Wadéka bét bétku yaapa déku du wale botba radaka bari kulaknyénytakne bét Jisas wale yék.

Jisas wadéka dé kutakwa kure tén du yéknwun yak

21 Jisas déku du wale de yék Kapaneamét. Ye saabe re yaap ra nyaa dé Gotna kudi buldakwa gat wulae dé du taakwat Gotna kudiké yakwatnyék.

22 *Apa yate dé derét Gotna kudi wakwek. Waga wakwedéka apa kudiké kutdénkwa du waga wakwekaapuk yadaka du taakwa déku kudi véknwute kwagénte de déké sanévéknwu wanévéknwuk.

23-24 *Yadaka dé kutakwa kure tékwa du nak wani gat wulaak. Wulae dé Jisasnyét waate dé wak, “Méné Nasaret ban Jisas, méné naanat samu yaké méné yaak? Naanat yaalébaanké méné yaak, kapu yaga pulak? Wuné ménat wuné kutdéngek. Méné Gotna yéknwun ban.”

---

* 1:22: Mt 7:28   * 1:23-24: Mk 5:7; Jo 6:69

²⁵ Naate wadéka dé Jisas kutakwat wak, “Nyéné kudi bulkaapuk. Wani dut kulaknyénytakne mé yaage yé.”

²⁶ Naate wadéka lé wani dut takubalaakutakne némaanba waatakne lé yaage yék.

²⁷ Yaage yéléka akwi du taakwa véte kwagénte deku kapmu bulte de wak, “Aki. Kéni du samu kulé kudi dé wakweyo? Dé apa yate kutakwat wadéka de déku kudi véknwu.”

²⁸ Naate wadaka de Galilina kępmaaba tékwa akwi gayéba Jisaské kudi wakwekéreyék.

Jisas dé Saimonna naakumat kutnébulék

²⁹ Jisas Gotna kudi buldakwa ga bari kulaknyénytakne dé yék. Jems, déku wayékna Jon, du las wawo, de Jisas wale de yék. Ye Saimon bét Andruna gat de wulaak.

³⁰ Saimonna naakuma kiyakiya yadéka lé kwaak. Kwaaléka de Jisasnyét bari léké kudi wakwek.

³¹ Wakwedaka dé wulae léku taababa kutk-wedéka raapléka dé kiyakiya kaapuk yak. Yadéka lé kadému kawu saakére lé deké kwayék.

Jisas dé wupmalemu du taakwat kutnébulék

³² *Garabu nyaa dawulidéka yaap ra nyaa yédéka de kiyakiya yakwa du taakwa baadi, sépékwaapa kapére yan du taakwa baadi, kutakwa kure tén du taakwa baadit wawo de Jisaské kure yék.

³³ Kure ye de wani gayéba rakwa nak du taakwa wale téte de jawuk ga maaknaba.

³⁴ *Jawudaka dé wupmalemu du taakwa baadit

---

* **1:32:** Mt 4:24   * **1:34:** Mk 3:11-12

kutnébulék. Yatakne dé wadéka de wupmalemu kutakwa du taakwa baadit de kulaknyényék. Kulaknyényentakne yaage yéké yadaka dé kutakwat waatik, de déké kudi wakwekaapuk yadoké. Derét dé waatik, déké kutdéndan bege.

Jisas kudi dé wakwek Galiliba

³⁵ *Ganbaba yé tékmarék yadéka dé Jisas raapme gwaade yék, du taakwa rakaapuk taalat. Ye dé waba Got wale kudi bulék.

³⁶ Buldéka Saimon béré de déké sékalék.

³⁷ Sékale véte de dérét wak, “Akwi du béré taakwa béré ménéké de sékalpatiyu.”

³⁸ Naate wadaka dé wak, “Wuné deké tépa gwaamale yékaapuk yaké wuné yo. Nak gayét yéké naané yo. Wani gayéba wawo Gotna kudi wakweké wuné yo. Wani jébaa yaké wuné yaak.”

³⁹ *Naate watakne dé yék Galiliba tékwa gege gayét. Yéte dé kudi wakwek, Gotna kudi buldakwa wupmalemu gaba. Wakwete wadéka de du taakwat kure tén kutakwa yaage yék.

Jisas wadéka dé lepéro yan du nak yéknwun yak

⁴⁰ Lepéro yan du dé nak yék Jisaské. Ye kwati yaane waadé daate dé dérét wak, “Wuné yéknwun yawuruké méné mawulé yaménéran méné waménu wuné yéknwun yaké wuné yo.”

⁴¹ Naate wadéka dé déké mawulé lékte déku taabat kutte dé wak, “Wuné yéknwun yaménuké wuné mawulé yo.

⁴² Naate wadéka dé lepéro bari kaapuk yadéka dé yéknwun yak.

---

* **1:35:** Mt 14:23; Lu 5:16   * **1:39:** Mt 4:23-25

43-44 *Yadéka dé dérét némaanba wak, “Mé véknwu. Ménat yawurén muké nak duwat wakwekaapuk yaké méné yo. Méné Gotna kudi buldakwa gaba jébaa yakwa nyédé duké bari ye déku méniba téménu dé ména sépat véké dé yo. Védu méné yéknwun yaménénke méné Moses déknyényba wakwedén pulak Gotké kwaami kwayéké méné yo. Kwayéménu nak du taakwa véte lepéro kaapuk yadéka méné yéknwun yaménénké kutdénké de yo.”

45 *Naate wadéka dé Jisasna kudi véknwukaapuk yate dé wani muké wakwek, gege gayéba. Wakwedéka wupmalemu du taakwa Jisas wale jawuké mawulé yadaka dé Jisas kélik yate deku gayét kaapuk gwaadédén. Dé du taakwa rakaapuk taalat dé yék. Ye radéka de du béré taakwa béré dérét véké de yaak gayéba gayéba.

2

Jisas wadéka dé maan taaba kapére yan du yéknwun yak

¹ Kukba Jisas dé gwaamale yék Kapaneamét. Gwaamale ye gaba radéka déké kudi buldaka de véknwuk.

² Véknwute wupmalemu du taakwa de wani gat wulae tédaka taalé débu sékéréknék. Sékérékdéka gwéspété yaabu kaapuk kwaan. Yadéka dé Jisas Gotna kudi wakwek derét.

³ Wakwedéka de du wan véti wan véti maan taaba kapére yan dut nak jaabéba yaate yék.

---

* 1:43-44: Lev 14:1-4   * 1:45: Mk 7:36

⁴ Yaate ye Jisas tén saabaké de yapatik, wup-malemu du taakwa jawudan bege. Yadaka gaba waare de nak tabé Jisas tén wale péraak awuréba. Pérae de wani du kwaadén jaabéba baagwi lékiye de wani yaabuba kusadak, du taakwana nyédéba.

⁵ *Kusade Jisas ténba taknadaka dé véte dé kutdégék. De deku mawuléba de wak, dé wani dut kutnébulké apa yadéranké. Waga kutdéngte dé wani dut wak, “Wuna du, wuné yaménén kapéredi mu wunébu yatnyéputik.”

⁶ Jisas wani kudi wadéka de apa kudiké kutdégkwa du las waba rate deku mawuléba de kéga wak.

⁷ *“Wani du samuké nae dé waga wak? Got kapmu du yadan kapéredi mu yatnyéputiké dé yo. Wani du dé wak, ‘Wuné yadén kapéredi mu wunébu yatnyéputik.’ Naate wate dé Gorét waséléknu, bakna du bege.”

⁸ Waga wadaka Jisas deku mawulé kutdéngte dé derét wak, “Samuké guné guna mawuléba waga sanévéknwu? Waga yakaapuk yaké guné yo.

⁹⁻¹¹ Wuné Akwi Du Taakwana Nyaan kényi kępmaaba rate yadan kapéredi mu yatnyéputiké wuné apa yo. Guné wani muké kaapuk kutdénggunén. Yadén kapéredi mu yatnyéputiwurénké wakwete bakna kudi wuné wakwek, kapu némaa kudi wuné wakwek? Dé raapme déku jaabé kérae kure yéduké wawuréran wan némaa kudi wakweké wuné yo, kapu yaga pulak? Guné wuna apaké miték kutdénggunuké wuné wani kudi bulaa dérét wakweké wuné

* 2:5: Lu 7:48   * 2:7: 1 Jo 1:9

yo.” Naate watakne dé maan taaba kapére yan dut wak, “Ménat wuné wakweyo. Méné raapme ména jaabé kérae kure méné ména gat yéké yo.”

¹² *Naate wadéka dé raapme kwaadén jaabé bari kérae kure dé akwi du taakwana méniba bari gwaadék. Gwaadédéka véte de akwi du taakwa kwagénék. Kwagénte Gotna yéba kevérekdaka deku mawulé géndéka de wak, “Aki. Waga pulak mu déknyényba kaapuk vénan.”

Jisas dé Livait wak dé wale yéduké

¹³ Jisas tépa gwaade dé kwawu maaléba ték. Tédéka de wupmalemu du béré taakwa béré déké yae jawudaka dé derét Gotna kudi wakwek.

¹⁴ Wakwetakne yéte dé vék Alpiasna nyaan déku yé Livai takis nyégéldékwa gaba radéka. Véte dé wak, “Méné wuné wale mé yaa.” Naate wadéka raapme dé Jisas wale yék.

¹⁵ Jisas yédéka wupmalemu du taakwa de dé wale yék. Yédaka takis nyégélén wupmalemu du, kapéredi mu yakwa wupmalemu du las wawo de dé wale yék. Ye Jisas déku du wawo Livai wale kadému kate radaka de yae de wawo de wale kadému kate rak.

¹⁶ *Kate radaka véte de apa kudiké kutdénkwá Parisina du las Jisasna duwat wak, “Samuké dé takis nyégélkwa du, kapéredi mu yakwa du las wawo de wale dé kadému ko?”

¹⁷ *Naate wadaka dé derét aja kudi kéga wak, “Yéknwun yakwa du taakwa doktaké kaapuk yédakwa. Sépékwaapa kapére yan du

---

* **2:12:** Mt 9:33   * **2:16:** Mt 11:19; Lu 15:1-2   * **2:17:** Lu 19:10; 1 Ti 1:15

taakwa de doktaké yu. Yadaka dokta de deku sépé kutnébulu.” Naate watakne dé wak, “Wuné du taakwana kapéredi mawulé wuné kutnébulu. Kapéredi mawulé yakwa du taakwa wunéké yae wuna kudi véknwudoké wuné giyaak. Yéknwun mawulé yakwa du taakwaké kaapuk sanévéknwurén.” Naate dé Jisas wak.

Kadémuké yaakétdakwaké dé Jisas kudi wakwek

¹⁸ Nak apu nak apu gu yaakutaknan du Jonna du Parisina du wawo Got wale kudi bulké yate de kadémuké yaakérék. Yaakétdanké sanévéknwute du taakwa las Jisaské ye de wak, “Jonna du Parisina du wawo wupmalemu apu de kadémuké yaakéru. Yaakéte bakna rate de Got wale kudi bulu. Ména du waga kaapuk yadakwa. De akwi nyaa kadému de ko. Samuké ména du de kadémuké yaakétkaaapuk yo?”

¹⁹ *Naate wadaka dé Jisas derét aja kudi kéga wakwek: “Du nak taakwa yaké yadu de kadému sérakne yéknwun mawulé yate kadému kaké de yo, kapu kaapuk? De kaké de yo. Taakwa yaran du de wale radu de yéknwun mawulé yate kaké de yo.

²⁰ Kukba de nak du yae wani dut kure yédo wani tulé de déku du taakwa déké mawulé lékte kadému kakaapuk yaké de yo. Wuné wuna du wale wekna rawuréka de yéknwun mawulé yate kadému de ko.”

²¹ *Wani kudi watakne dé derét aja kudi vétik wawo kéga wakwek: “Du taakwa

* 2:19: Jo 3:29 * 2:21: 1 Ko 10:21; 2 Ko 6:16

kulé baapmu wut nak taakwi kérae jégwaa baapmu wutba tékwa yaabuba kaapuk takne kétaapadakwa. De kulé baapmu wut nak taakwi kérae jégwaa baapmu wutba tékwa yaabuba takne kétaapadaran kukba gu yakutnyédo kulé baapmu wut makwal pulak yadu jégwaa baapmu wut gétbiyaadu apakélé yaabu téké dé yo.

²² Déknyény kwaaré viyae putidan meme sépéba kulé wain gu kaapuk wuknasadadakwa. Waga yadaran wani meme sépé rékaa ye jégwaa ye wukdu gu akwi yékéraké dé yo. Yékéradu wani meme sépé yéknwun yakaapuk yaké dé yo. Kulé meme sépéba wuknasadadaran kulé gu miték téké dé yo.” Waga dé aja kudi wakwek, déknyényba ran du wakwen kudi déku kulé kudi wale vététi miték kwaakaapuk yadéranké.

Yaap ra nyaaké dé Jisas kudi wakwek

²³ Yaap ra nyaa nak dé Jisas déku du wale de wit tékwa képmaaba nak yék. Yéte déku du wit sék kaké nae de wit kubu las sékuk.

²⁴ Sékudaka de Parisina du las véte de Jisasnyét wak, “Mé vé. De wit kubu de séku yaap ra nyaaba. Naana apa kudi kéga dé wo. ‘Guné yaap ra nyaaba jébaa yakaapuk yaké guné yo.’ Wani apa kudi de kaapuk véknwudakwa. De wit kubu sékute de jébaa yo, yaap ra nyaaba. Wan kapéredi mu de yo.”

²⁵⁻²⁶ *Naate wadaka dé derét wak, “Déknyényba naana képmawaara Devit yadén muké de Gotna nyégaba kavik. Wani kudiké guné kaapuk sanévéknwugunékwa. Déknyényba Devit déku du

---

* **2:25-26:** 1 Sml 21:1-6

wale kaadé yadéka dé Gotna kudi buldakwa gat wulae wani gaba jébaa yakwa nyédé dut dé waatak, Gotké kwayéte taknadan kadému deké kwayéduké. Wani tulé Abaiata dé nyédé duna némaan ban rak. Waatadéka kwayédéka Devit wani kadému déku duké kwayédéka de akwi kak. Waga yate de naana apa kudi kaapuk véknwudan. Naana apa kudi kéga dé wo, ‘Gotna gaba jébaa yakwa nyédé du male Gotké kwayédan kadému kaké de yo. Nak du wani kadému kakaapuk yaké de yo.’ Naate wadéka Devit déku du wale waga yadaka guné deké kéga kaapuk wagunékwa, ‘Wan kapéredi mu de yak.’ Naate wakaapuk yate samuké guné wuna duwat waatiyu, naana apa kudi véknwukaapuk yadanké? Guné waga wate kaapuk miték kutdenggunén.” Naate dé wak.

²⁷ Watakne dé derét wak, “Du taakwat miték yaké Got dé yaap ra nyaa kuttaknak. Du taakwa de yaap ra nyaat miték yadoké Got kaapuk wadén.

²⁸ Waga yadénké sanévéknwute wuné gunat wo. Wuné Akwi Du Taakwa Nyaan, wuné yaap ra nyaaké némaan ban wuné ro. Wuné du taakwa jébaaké kusékétwuru de yaap ra nyaaba kusékétwurén pulak yaké de yo.” Naate dé Jisas wak.

3

Yaap ra nyaa Jisas wadéka dé taaba léknén du yéknwun yak

¹ Nak apu yaap ra nyaa dé Jisas Gotna kudi buldakwa gat wulaadéka taaba léknén du nak dé waba rak.

² *Radéka Jisasna kudiké kélik yakwa du las wani gaba rate de Jisasnyét vék. Deku mawuléba de wak, “Jisas yaap ra nyaa wani dut kutnébulké dé yo, kapu kaapuk? Dérét kutnébuldéran dé naana apa kudiké kuk kwayédu naané dérét kotimké naané yo.”

³ Naate wadaka dé taaba léknén dut wak, “Mé raapme yae méné kéba téké yo.”

⁴ Naate wadéka dé raapme waba tédéka dé derét wak, “Naana apa kudi yaga dé wo? Yaap ra nyaa naané yéknwun mu yaké naané yo, kapu kapéredi mu yaké naané yo? Yaap ra nyaa kiyaaké yakwa du taakwat kutkalé yaké naané yo, kapu derét viyaapérékgé naané yo?” Naate wadéka kudi kaapuk buldan.

⁵ *Yate déku kudi véknwumuké kélik yadaka dé rékaréka yate déké dé mawulé léknék. Mawulé lékte dé wani dut wak, “Ména taaba mé kedéng.” Naate wadéka dé déku taaba kedéngdéka dé tépa yéknwun yak.

⁶ *Yadéka de Parisina du gwaade ye Jisasnyét viyaapérékgé de Yerotna du wale kudi bulék.

Wupmalemu du taakwa de kwawu maaléba ték

⁷⁻⁸ Jisas déku du wale de kwawu maalat yék. Yédaka wupmalemu du taakwa yadén muké kudi véknwutakne de déké yék. Galili, Jerusalem, Judiaba tékwa gayé las wawo, Idumia, Jodan kaabélé

---

* **3:2:** Lu 13:14   * **3:5:** Mt 9:13   * **3:6:** Mt 22:15-16

nak saknwu, Taiana taalé, Saidonna taalé, wani gayéba yae de déké yék.

⁹⁻¹⁰ Ye saabadaka dé kiyakiya yakwa wupmalemu du taakwa baadi, sépékwaapa kapére yan wupmalemu du taakwa baadit dé kutnébulék. Kutnébuldéka de waga pulak du taakwa tépa yéknwun yaké nae déku sépéba kutké mawulé yate jawudaka taalé dé sékéréknék. Sékérékdéka dé déku duwat wak, “Rawuréran bot nak kéraaké guné yo, wupmalemu du taakwa jawudan bege.” Naate dé wak.

¹¹ Kutakwa kure tén du taakwa Jisasnyét véte de déku méniba akére kwaate de waak, “Méné Gotna nyaan.”

¹² Naate wadaka dé Jisas derét némaanba wak, de déké kudi wakwekaapuk yadoké.

Jisas wadéka de déku du déku jébaa yak

¹³ Jisas dé nébat waarék. Waare dé mawulé yadéka duwat waadéka de déké yék.

¹⁴⁻¹⁵ *Yédaka dé du taaba vétik sékét maanba kayék vétik waga derét dé wak, de déku jébaa yadoké. De dé wale yeyé yeyate déku kudi véknwe ye du taakwat Gotna kudi wakwete apa kérae wado kutakwa yaage yéké de yo.

¹⁶ *Déku duna yé kéga:
Saimon. Dérét dé nak yé waak, Pita.

¹⁷ *Sebedina nyaan vétik Jems bét déku wayékna Jon. Bérét dé nak yé waak, Boane-sis. Naana kudiba wani kudi kéga dé wo, jaat pulak nyaarangte waakwa du.

---

* **3:14-15:** Lu 9:1   * **3:16:** Jo 1:42   * **3:17:** Lu 9:54

18 Andru.

Pilip.

Batolomyu.

Matyu.

Tomas.

Alpiasna nyaan Jems.

Tadius.

Nak Saimon. Dé déknyényba gege gayét yéte dé wak, “Nak kępmaana du naanéké némaan du ramuké kélík wuné yo.”

19 Judas Iskariot. Kukba dé Jisasnyét maa-maké kwayék.

De wak, “Jisas Bielsebul wale dé jébaa yo.”

20 *Kukba Jisas dé gwaamale yék gat. Ye saabe déku du wale kadému kaké de yapatik, wup-malemu du taakwa jawe tédan bege.

21 *Yadaka de du taakwa las de Jisaské wak, “Dé waagété débu yak.” Naate wadaka de Jisasna kém véknwutakne de dérét kwole yéké nae de déké yék.

22 *Apa kudiké kutdéngkwa du las Jerusalemba déknyényba de yék. Ye saabe Jisasnyét véte de déké wak, “Déku mawuléba akwi kutakwana némaan ban déku yé Bielsebul dé wulae tu. Téte apa kwayédéka dé wadéka de kutakwa yaage yu.”

23 Naate wadaka dé derét waak, yaadoké. Waatakne dé derét aja kudi kéga wakwek, “Kéni kudi mé véknwu. Guné wunat wagonén pulak yate kutakwana némaan ban Seten déku du

---

* 3:20: Mk 6:31   * 3:21: Jo 10:20   * 3:22: Mt 9:34

yaageyédoke wadéran de rasaakukaapuk yaké de yo. Seten waga jébaa kaapuk yadé kwa.

²⁴ Némaa gayéba rakwa du mawulé vétik yate kémba kémba rate waariyadaran de rasaakukaapuk yaké de yo.

²⁵ Nakurak gaba rakwa du taakwa mawulé vétik yate deku kapmu waariyadaran de wawo rasaakukaapuk yaké de yo.

²⁶ Seten déku du wale waga de ro. De mawulé vétik yate deku du wale waariyadaran de rasaakukaapuk yaké de yo. Deku jébaa kaapuk yaké dé yo.

²⁷ * “Du nak apa yakwa duna gat wulae déku gwalmu bakna kéraaké nae taale dé wani dut kure baagwit giké dé yo. Gitakne déku gat wulae déku gwalmu bakna kéraaké dé yo.” Naate watakne dé wak, “Seten wani apa yakwa du pulak. Wuné wani dut baagwit gikwa du pulak. Wuna apa Setenna apat débu talaknak.”

²⁸ * Jisas waga watakne dé wak, “Kéni kudi mé véknwu. Du taakwa kapéredi mu ye wani kapéredi muké kélik ye kulaknyényedaran Got yadan kapéredi mu yakutnyéputiké dé yo. Du taakwa Gorét wasélékte kapéredi kudi wakwetakne wani kapéredi kudiké kélik ye kulaknyényedaran Got wani kapéredi mu yakutnyéputiké dé yo.

²⁹ De wasélékte kapéredi kudi Gotna Yaamabiké wakwedaran Got wani kapéredi mu yakutnyéputikaapuk yaké dé yo. Wani kapéredi mu rasaakuké dé yo.”

---

* 3:27: 1 Jo 3:8   * 3:28: Yi 6:4-6

³⁰ Naate dé wak, de Gotna Yaamabit wasélékdan bege. Taknaba de las Gotna Yaamabiké sanévéknwukaapuk yate de wak, “Kutakwana némaan ban dé Jisasna mawuléba wulae tu.” Naate wate de Gotna Yaamabit waséléknék.

Jisas dé déku néwaa déku wayéknajeké kudi wakwek

³¹ *Wani tulé Jisasna néwaa déku wayéknaje wawo de déké yék. Ye kaapaba téte de kudi wakwesatik déké.

³² Wakwesatidaka wupmalemu du taakwa Jisas wale rate de dérét wak, “Ména néwaa, ména wayéknaje yae kaapaba téte de ménat véké de wo.”

³³ Naate wadaka dé wak, “Wuna néwaa wayéknaje yaga pulak?”

³⁴ Naate watakne akwi du taakwat véte dé wak, “Kén wuna néwaa, wuna wayéknaje.

³⁵ *Gotna kudi véknwute wadékwaa pulak yakwa du taakwa wan wuna néwaa, wuna nyangegu, wuna wayéknaje pulak de ro.” Naate dé Jisas wak.

4

Wit sékyaatnyén duké dé Jisas aja kudi wakwek

¹ Jisas tépa dé kudi wakwek kwawu maaléba. Wakwedéka wupmalemu du béré taakwa béré ye de dé ranba jawuk. Jawudaka, de déku kudi miték véknwudoké mawulé yate dé botba waare awulaga kwawuba dé rak. Radéka de kwawu maaléba de rak.

---

* 3:31: Mk 6:3   * 3:35: Jo 15:14

² Radaka dé derét wupmalemu aja kudi wakwete derét Gotké dé yakwatnyék. Yakwatnyéte dé derét kéga wakwek:

³ “Mé véknwu. Du nak dé déku kępmaaba wit sék yaatnyéké nae dé yék.

⁴ Ye yaatnyédéka de wit sék las yaabuba de akérék. Akére bakna radaka de api yae kérae de akwi kak.

⁵ Wit sék las de matu wale ran walkamu kępmaaba akérék. Akére de bari buréle waarék.

⁶ Waarédaka mégi miték kutkaapuk yadéka nyaa védéka kępmaa yépidéka de bari rékaa ye de kiyaaak.

⁷ Wit sék las de raamény waara ténba akérék. Akére radaka raamény waara wure dé kaku-tapmék. Kakutapdéka de wit sék kaapuk akudan.

⁸ Wit sék las de yéknwun kępmaaba akérék. Akére waba re de miték wurék. Wure de yéknwun sék akuk. Las de walkamu sék akuk (30). Las de wupmale sék akuk (60). Las de wupmalemu sék akuk (100).”

⁹ Naate watakne dé Jisas wak, “Guné kutdéngké mawulé yate waan kwekére miték véknwuké guné yo.” Naate dé wak.

Jisas aja kudi derét wakwedékwaké dé kudi wakwek

¹⁰ Wani du taakwa yédaka dé wale yeyé yeyakwa du déku du las wawo de Jisasnyét wani aja kudiké waatak.

¹¹ *Waatadaka dé derét wak, “Got némaan ban rate du taakwaké miték véké dé yo. Védu de déku

---

* 4:11: 1 Ko 2:10

kémba raké de yo. Wani muké déknyényba Got dé kudi paakuk. Paakutakne bulaa dé kusékéru, guné wani muké kutdénngunuké. Nak du taakwat wani muké aja kudi wuné wakweyo.

¹² *Wakwewuréka de Gotna nyégaba kwaakwa kényi kudi wadéka pulak de yo:

De véte véte miték vémarék yaké de yo.

De kudi véknwute véknwute wani kudiké kutdénngmarék yaké de yo.

Kutdénngdo mukatik Gotna kudi véknwudo dé Got yadan kapéredi mu yakutnyéputidu.”

Naate dé Jisas wak.

Jisas dé wani aja kudiké kudi wakwek

¹³ Jisas waga watakne dé derét wak, “Wani aja kudiké guné kaapuk kutdénngunén, kapu yaga pulak? Kutdénngkaapuk yagunéran yaga pulak akwi aja kudiké kutdénngké guné yo?”

¹⁴ “Bulaa wani aja kudiké wakweké wunék. Wit sék yaatnyén du wit sék yaatnyéte dé Gotna kudi wakwedakwa pulak dé yo.

¹⁵ Du taakwa las Gotna kudi de miték véknwu. Véknwudaka Seten bari yae dé wani kudi kure yu. Yédéka de wani kudiké yékéyaak de yo. Wani du taakwa wan yaabuba akérén wit sék pulak.

¹⁶ Du taakwa las de matu wale ran kápmaaba akérén wit sék pulak. Taale Gotna kudi de bari véknwu. Véknwute taale wani kudiké yéknwun mawulé yate dusék takwasék de yo.

¹⁷ *Yate de kaapuk miték sanévéknwudakwa. Wani kudi deku mawuléba dawulikaapuk

---

* **4:12:** Ais 6:9-10; Jo 12:40   * **4:17:** Kl 2:7

yadéka de kaapuk miték sanévéknwudakwa. Yadaka de nak du Gotna kudiké kélik yate derét yaalébaandaka kapéredi mu las deké yaadéka de Gotna kudi bari kulaknyényu.

¹⁸ *Du taakwa las wan raamény waara ténba akérén wit sék pulak. De Gotna kudi taale de miték véknwu.

¹⁹ Véknwute de kényi kékmaana muké male sanévéknwudaka deku mawulé yéwaa gwalmu kéraaké dé génu. Géndéka gwalmuké las wawo de mawulé yo. Wani mu dé Gotna kudit taknatépu. Taknatépédéka de wani du taakwa Gotna jébaa kaapuk yadakwa.

²⁰ Du taakwa las wan yéknwun kékmaaba akérén wit sék pulak. De Gotna kudi miték véknwute, wadékwá pulak yate, déku kudi de miték kutdéngek. Kutdénge de yéknwun jébaa yo déké. Las de déké walkamu yéknwun jébaa yadaka las déké wupmale yéknwun jébaa yadaka las de déké wupmalemu yéknwun jébaa yo.” Naate dé wak.

Téwayéké dé Jisas aja kudi wakwek

²¹ Wani kudi watakne dé Jisas wak, “Mé sanévéknwu. Du téwayé sérakne kure yae sapgutaknadan awu gwaléba de takno, kapu jaabé gwaléba de takno? Wan kaapuk. De jaabé takuba de takno.

²² Paakwe rakwa mu kukba véké guné yo. Akélak wakwedan kudi kukba kutdéngeké guné yo.

²³ Guné kutdéngeké mawulé yate waan kwekére miték véknwuké guné yo.” Naate dé wak.

---

* **4:18:** Mk 10:21-22; 1 Ti 6:9-10

24 *Watakne dé derét wak, “Wani kudiké mé miték sanévéknwu. Guné miték sanévéknwe wuna kudi véknwuké guné yo. Guné walkamu véknwugunéran walkamu kutdéngré guné yo. Miték véknwugunéran miték kutdéngré guné yo. Kutdéngrégunu Got gunéké yéknwun mawulé las wawo kwayéké dé yo.

25 Wuna kudi miték véknwukwa du taakwa kukba Gotna kudiké miték kutdéngré de yo. Wuna kudi miték véknwukaapuk yakwa du taakwa de wo, ‘Naané Gotna kudi naanébu kutdéngrék.’ Naate watakne kukba déku kudiké yékéyaak yate bakna raké de yo.” Naate dé Jisas wak.

Buréle waarén wit sékgé dé Jisas aja kudi wakwek

26-27 Wani kudi watakne dé wak, “Got némaan ban rate du taakwaké miték véké dé yo. Véte dé kapmu jébaa yadu nak du taakwa kwatkwa rado Gotna kém apakélé yaké de yo, kényi wit sék pulak. Du nak dé wit sék kékmaaba yaatnyétakne gaan kwae nyaa raapme waga yasaakudéka dé wit sék buréle waaru. Waarédéka dé kaapuk kutdéngré. Yaga pulak dé wit sék buréle waaru?

28 Kékmaa déku kapmu yadéka dé wani wit sék buréle waare gaga ye akwe dé ak yo.

29 *Yadéka sékudakwa tulé yaadéka dé wani du véte dé kulaat séku.”

Mastet sékgé dé Jisas aja kudi wakwek

30 Wani kudi watakne dé wak, “Got némaan ban rate du taakwaké miték véké dé yo. Wani du

---

* 4:24: Lu 6:38 * 4:29: Re 14:15

taakwaké yaga pulak wakweké wuné yo? Samu aja kudi wakwewuru guné wani du taakwaké kutdénké guné yo?

³¹ Kéga wakweké wunék. Wani du taakwa taale makwal kém raké de yo. Kukba apakélé kém raké de yo. Wani kém wan misék nak pulak. Wani misékna yé mastet. Wani misék wan makwali sék male. Naana kępmaaba tékwa akwi nak sék wan apakélé.

³² Du wani misék pukaadéka dé wure waare némaa gaalé badéka apakélé mi dé tu. Tédéka apangba de wupmalemu api yae kwaan sétakne ro.” Naate dé Jisas wak.

³³ Waga dé wupmalemu aja kudi du taakwat wakwek. De véknwute kutdénké apa yadaka dé derét waga wakwek.

³⁴ *Aja kudi male dé derét wakwek. Wakwetakne kukba déku du male tédaka dé derét wani kudiké wakwek, de miték kutdénkdoké.

Jisas wadéka dé némaa wimut kaapuk yak

³⁵ Nyaa daadéka gaan yadéka dé Jisas déku duwat wak, “Mé yaagunu yéno kwawu nak sakn-wat.”

³⁶ Naate wadéka de waba ran wupmalemu du taakwat kulaknyénytakne de Jisas ran botba waarék. Waare de dérét kure yék. Yédaka de du las nak botba wawo de yék, de wale.

³⁷ Yédaka némaa wimut kutdéka dé gu raapme waare botba gwaade dé sékérékgé yak.

³⁸ Yadéka dé Jisas bot kuktabéba dé widé kwaak. Kwabutékba dé maakna kwatiye kwaak.

---

* 4:34: Jo 16:25

Kwaadéka de dérét waaséligénék. Waaséligénte de wak, “Némaan du, kén naané yalaknu. Naanéké méné kaapuk sanévéknwuménékwa, kapu yaga pulak?”

³⁹ Naate wadaka ligéne raapme wadéka dé wimut kaapuk yadéka dé gu miték ték.

⁴⁰ *Tédéka dé déku duwat wak, “Samuké guné wup yo? Gunat kutkalé yawurérán apaké kaapuk miték sanévéknwugunékwa.”

⁴¹ *Naate wadéka de wupmét kapére yak. Yate deku kapmu bulte de wak, “Aki. Dé wadéka dé wimut gu déku kudi véknwute wadéka pulak dé yo. Wan yaga pulak ban dé?” Naate de wak.

5

Jisas wadéka dé kutakwa kure tén du yéknwun yak

¹ Jisas déku du wale kwawu nak saknwat ye de Gerasana képmaa saabak.

² *Saabe dé Jisas bot kulaknyénydéka dé kutakwa kure tén du nak waagété ye dé dérét vék. Wani du dé du taakwa kiyaadaka rémdan taaléba dé rak.

³⁻⁴ Radéka du las wupmalemu apu déku maan taaba baagwit de gik. Gidaka wani baagwi périkne dé yaage yék. Apa baagwit wawo gidaka dé wani baagwi périkne yaage yék. Yédéka de dérét kutké apa kaapuk yadan. Dérét baagwit tépa giké de yapatik.

---

* 4:40: Mt 14:31   * 4:41: Sam 89:9   * 5:2: Mk 1:23

⁵ Gaan nyaa du taakwa kiyaadaka rémdan taalé nébuba wawo rate ye saaki waasaakute déku kapmu dé déku sépéba matut sékuk.

⁶ Jisas saabadéka dé wani du Jisasnyét séknaaba vék. Véte dé déké pétékére ye kwati yaane waadé daak.

⁷⁻⁸ *Yadéka Jisas véte dé wak, “Ména mawuléba tékwa kutakwa mé yaage yé.” Naate wadéka dé némaanba waate dé wak, “Jisas, méné awuréba rakwa ban Gotna nyaan. Méné wunat samu yaké méné yo? Gotna yéba wuné ménat waato. Méné wunat kaagél tiyaakaapuk yaké méné yo.”

⁹ Naate wadéka dé dérét wak, “Ména yé yaga?” Naate wadéka dé dérét wak, “Wuna yé Wupmalemu, wupmalemu kutakwa wunat kure tédakwa bege.”

¹⁰ Naate watakne dé wak, “De nak kępmaat yémuké wuné kélik yo. Ménat wuné waato. De wanét yédoké wakaapuk yaké méné yo.” Naate dé kutakwa kure tén du wak.

¹¹ Wani nébuba wupmalemu baalé de tén wale tété de kadému kak.

¹² Kadaka de wani dut kure tén kutakwa Jisasnyét wak, “Méné naanat kéléké mawulé yaménéran méné waménu naané wani baaléna mawuléba wulaaké naané yo.”

¹³ Naate wadaka dé derét wak, “Guné wanét mé yaage yégunu.” Waga wadéka de wani dut kulaknyénytakne ye de wani baaléna mawuléba wulaak. Wulaadaka wani baalé némaa tépaaba yaage dawuliye guba akére gu ke de akwi (2,000 pulak) kiyaak.

---

* 5:7-8: Mk 1:24

14 Wani baaléké téségén du waga yadaka vétakne de yaage yék. Ye de akwi gayéba ran du taakwat wani muké wakwek. Wakwedaka de du taakwa wani mu véké de yék.

15 Ye Jisas tén saabe de wupmalemu kutakwa kulaknyénytakne yén dut de vék. Dé baapmu wut gitakne yéknwun mawulé yate Jisasna maan wale radéka de vék. Véte de wup yak.

16 Yadaka Jisas wani mu yadéka vén du taakwa de derét wakwek, kutakwa kure tén du yéknwun yadéka baalé kiyaadanké.

17 Wakwedaka de Jisasnyét wak, dé deku kápmaa kulaknyénytakne yéduké.

18 Wadaka Jisas derét kulaknyénytakne yéké yate botba waarédéka dé kutakwa kure téléka yéknwun yan du dérét wak, “Wuné méné wale yéké wuné mawulé yo.”

19 Naate wadéka dé dérét wak, “Méné ména gayé ména duké gwaamale ye derét kudi wakweké méné yo, Némaan Ban ménéké mawulé lékne ménat yéknwun mu yadékné.”

20 Naate wadéka dé kulaknyénye ye dé kudi wakwek, Dekapolisna kápmaaba tékwa wupmalemu gayéba. Jisas dérét yan muké dé kudi wakwek. Wakwedéka akwi du taakwa véknwute de kwagénte de sanévéknwu wanévéknwuk.

Jisas dé taakwa vétiknét kutkalé yak

21 Jisas déku du wale botba ye kwawu nak saknwu saabadaka de wupmalemu du béré taakwa béré jawe de dé wale ték. Dé kwawu maaléba dé ték.

22-23 *Tédéka du nak déku yé Jairas dé déké yék. Dé némaan du dé rak, wani gayéba kwaakwa Gotna kudi buldakwa gaba. Dé ye kwati yaane Jisaské waadé daate dé dérét wak, “Wuna takwanyan kiyaamale yaké lék. Méné yae ména taaba lérét kutménu lé tépa yéknwun yaké lé yo.”

24 Naate wadéka dé de wale yék.

Jisas yaabuba yédéka de wupmalemu du taakwa déku kukba yék. Yédaka yaabu dé sékérekénék.

25 Yadéka lé taakwa nak lé de wale yék. Wupmalemu (12) kwaaré wény yaaladéka lé rak.

26 Wupmalemu apu déknyényba lé wupmalemu doktaké yék, de lérét kutnébuldoké. Ye léku akwi yéwaa kwayéléka wani mu dé yasaakuk. Kaapuk yéknwun yalén.

27-28 *Yate lé Jisaské kudi véknwutakne lé léku mawuléba wak, “Wuné déku baapmu wutba taaba kutwuréran wuné tépa yéknwun yaké wuné yo.” Naate watakne lé wupmalemu du taakwa wale ye déku kukba ye lé déku baapmu wutba kurék.

29 Kutléka dé wény bari kaapuk yadéka lé kutdengék, yéknwun yalénké.

30 *Yaléka Jisas dé kutdengék, déku apa las yédénké. Kutdengte walaakwe dé déku kukba yén du taakwat waatak, “Kiyadé wuna baapmu wutba kurék?”

31 Naate waatadéka déku du de wak, “Wupmalemu du béré taakwa béré de méné wale yaadaka taalé sékérekédéka méné vu. De las ménat

* 5:22-23: Mk 7:32; Lu 13:3

* 5:27-28: Mk 6:56

* 5:30: Lu

de kurék, kapu yaga pulak? Samuké méné naanat waato, ménat kurén banké?”

³² Naate wadaka dé deku kudi véknwukaapuk yate dé dérét kurén banké sékalék.

³³ Sékaldéka wani taakwa léké yaan muké kutdénge wupmét kapére yate déké ye kwati yaane waadé daate lé wani muké kudi wakwek.

³⁴ *Wakweléka dé wak, “Nyéné, nyénat kutnébulwuréran apaké miték sanévéknwute bulaa yéknwun nyénébu yak. Yéknwun ye yéknwun mawulé yate miték yéke nyéné yo.”

³⁵ Dé wekna téte kudi buldéka dé du nak Jairasna gaba dé yék. Ye saabe dé wani némaan dut wak, “Ména takwanyan lébu kiyaak. Méné waménu wani némaan ban yaakaapuk yate déku nak jébaa yaké dé yo.”

³⁶ Naate wadéka dé Jisas wani kudi véknwute dé Gotna kudi buldakwa gana némaan dut wak, “Méné wup yakaapuk. Wuné ména takwanyanét kutkalé yawuréran apaké miték sanévéknwuké méné yo.”

³⁷ Naate watakne dé Pita, Jems, Jemsna wayékna Jon derét dé wak, “Guné kapmu wuné wale mé yaa. Nak du taakwa yaamarék yaké de yo.”

³⁸ Naate wadéka de dé wale yék, wani némaan duna gat. Ye de vék wupmalemu du taakwa jawe téte wani takwanyanké mawulé lékte némaanba géraadaka.

³⁹ *Vétakne gat wulae dé wak, “Samuké guné waga gérao? Lé kaapuk kiyaalén. Bakna widé lé

---

* **5:34:** Mk 10:52; Lu 7:50, 17:19   * **5:39:** Jo 11:11

kwao.”

⁴⁰ Naate wadéka de dérét waagik. Waagidaka dé deku kudi véknwukaapuk yate wadéka de akwi gwaadék kaapat. Gwaadédaka dé takwanyanna néwepa déku du kupuk wale waga de wulaak, takwanyan kwaanét.

⁴¹ *Wulae dé léku taababa kutte dé déku kudiba lérét wak, “Talita kumi.” Wani kudi naana kudi kéga: “Nyéné, mé raap.”

⁴² Jisas adéka lé bari raapme yeyé yeyak. Léku kwaaré taaba vétik sékét maanba kayék vétik. Yeyé yeyaléka véte de kwagénék.

⁴³ Kwagéndaka dé wak, “Mé véknwu. Wani muké bulkaapuk. Nak du taakwa kutdénkaapuk yaké de yo. Kadému las kwayégunu lé kaké yo.” Naate dé Jisas wak.

6

Nasaret de Jisaské kuk kwayék

¹ Jisas wani gayé kulaknyénytakne dé déku néwaaget yék. Yédéka déku du de dé wale yék.

² *Ye saabe yaap ra nyaa dé Gotna kudi buldakwa gat wulaak. Wulae dé Gotna kudiké du taakwat yakwatnyék. Yakwatnyédéka de wupmalemu du taakwa véknwute kwagénte de wak, “Aki. Wani du yaba dé wani kudi kéraak? Yaga pulak dé wani mu kutdéngek? Dé déknyényba vékaapuk yanan wupmalemu apa jébaa dé yo.

³ *Wan ga jébaa yakwa ban. Maria wan déku néwaa. Jems, Josis, Judas, Saimon wan déku

---

* **5:41:** Lu 7:14   * **6:2:** Jo 7:15   * **6:3:** Jo 6:42

wayéknaje. Déku nyangegu akwi kéba de ro, naané wale. Derét naané kutdégék. Wan némaan du kaapuk. Wan bakna du. Yaga pulak dé wani kudi wakweyo?” Waga wate de déké kélík yak.

⁴ Kélík yadaka dé Jisas wak, “Gotna yéba kudi wakwekwa du néwaageba rate kudi wakwedaka deku kém, deku gaba rakwa du taakwa, deku néwaageba rakwa du taakwa deku kudi véknwumuké kélík de yo. Nak gayéba radaka wani gayéna du taakwa deku kudi de véknwu.”

⁵ Naate watakne dé déknyényba vékaapuk yadan apa jébaa kaapuk yadén wani gayéba. Kéni jébaa male dé yak. Kiyakiya yakwa walkamu du taakwat déku taaba kutdéka de yéknwun yak.

⁶ Wani gayéba rakwa du taakwa déku kudi véknwukaapuk yadaka dé Jisas sanévéknwu wanévéknwuk. Kukba dé gege gayét yéte dé Gotna kudi du taakwat wakwekéreyék.

Jisas déku duké dé jébaa kwayék

⁷*Jisas déku du taaba vétik sékét maanba kayék vétiknét waadéka yaadaka dé deké apa kwayék, de wado duna mawuléba tékwa kutakwa yaage yédoké. Kwayétakne dé derét wak, “Du vétik du vétik waga yéké guné yo.

⁸ Kadému, wut, yéwaa kure yékaapuk yaké guné yo. Sétowe yégunékwa baagé male kure yéké guné yo.

⁹ Su kusadaké guné yo. Baapmu wut nakurak male kusadaké guné yo. Vétik kaapuk. Guné du

---

* 6:7: Lu 10:1

taakwat kutkalé yagunu de gunat kutkalé yate wani mu gunéké kwayéké de yo.

¹⁰ Guné ye gayé nak saabe gat nak wulae wani gaba male raké guné yo. Wani gaba re kukba nak gayét yéké guné yo.

¹¹ *Guné gayét nak wulaagunu wani gayéba rakwa du taakwa guna kudi véknwukaapuk yate gunéké kuk kwayédaran guné wani gayé kulaknyényké yate guna maanba kwaakwa bawusa yatputétakne guné yéké guné yo. Guné waga yagunu de véte waké de yo, ‘Naané derét kapéredi mu naanébu yak. Kukba Got yanan kapéredi mu naanat yakataké dé yo.’ Naate waké de yo.”

¹² Waga wadéka de déku du yék. Ye de du taakwat wak, “Yagunén kapéredi mu kulaknyényké guné yo.”

¹³ *Naate watakne de duna mawuléba tékwa kutakwat wadaka de yaage yék. Kiyakiya yakwa du taakwa Gotké miték sanévéknwudoké de deku sépéba de sépéba kutdakwa wel kurék. Kutdaka de yéknwun yak. Waga de Jisasna du yakéreyék.

Gu yaakutaknan du Jon dé kiyaak

¹⁴ *Jisasna du waga yadaka némaan ban Yerot dé kudi véknwuk, akwi gayéba de Jisaské kudi buldakwa bege. Du taakwa de las wak, “Gu yaakutaknan du Jon kiyae débu nébéle raapmék. Nébéle raapme némaa apa kérae dé wani apa jébaa yo.”

¹⁵ Naate wadaka de las wak, “Wan déknyénybaran du Ilaija.” Naate wadaka de las wak, “Wan

---

* **6:11:** Ap 13:51   * **6:13:** Je 5:14   * **6:14:** Mt 16:14

Gotna yéba kudi wakwekwa du, déknyényba ran du pulak.”

¹⁶ Naate wadaka dé Yerot wani muké véknwute dé wak, “Déknyényba wuné wawuréka de Jonna maakna tépaknék. Tépakdaka kiyae bulaa débu tépa nébéle raapmék.”

¹⁷⁻¹⁸ Déknyényba Yerot dé déku némaadu Pilipna taakwa yak. Wani taakwana yé Yerodias. Yadéka dé Jon wak, “Ména némaadu radéka déku taakwa yaménén wan sépélak méné yak. Got wani muké dé waatiyu.” Naate wadéka dé Yerot Jonna kudiké kélik yate wadéka déku du ye de Jonét kulékiye baagwit gitakne dérét de kure yék raamény gat.

¹⁹ Yédaka raamény gaba kwaadéka lé Yerodias rékaréka yate lé Jonét viyaapérékgé mawulé lé yak. Yatakne dérét viyaapérékgé lé yapatik, Yerot wani muké kélik yadén bege.

²⁰ Yerot dé kutdengék. Jon wan Gotna kudi véknwute yéknwun mu yakwa du. Waga kutdengte dé wup yate Yerodias Jonét viyaapérékmuké dé déké miték vék. Véte nak apu nak apu Jon wale kudi bulte déku kudiké mawulé yate dé sanévéknwu wanévéknwuk.

²¹ Kukba lé Yerodias Jonét viyaapérékléran tulé dé yaak. Yerot wadéka déku du de apakélé yaa séraknék, déku néwaa dérét kéraalén nyaa yadéka. Sérakdaka kadému kadoké wadéka de déku jébaa yakwa némaan du, waariyakwa duna némaan du, Galiliba rakwa némaan du, waga de yék.

²² Ye radaka Yerodiasna takwanyan gwaade lé

kétik. Kétiléka Yerot wale kadému kan du véte de akwi mawulat kapére yak. Yate dé némaan ban Yerot wani taakwat waatak, “Samuké nyéné mawulé yo? Wakwenyénu kwayéké wuné yo.”

²³ Naate watakne dé tépa wak, “Gwalmuké nak mawulé yanyénéran kwayéké wuné yo. Wuna kępmaa, wuna ga, wuna gwalmu nyédéba muniwuruké mawulé yanyénéran waga yaké wuné yo. Waga male yaké wuné yo. Wan adél.” Naate dé wak.

²⁴ Dé waga wadéka lé wani taakwa gwaade lé léku néwaat waatak, “Samu gwalmuké wakweké wuné yo?” Naate waataléka lé léku néwaa wak, “Gu yaakutaknan du Jonna maaknaké wakweké nyéné yo. Wakwetakne kéraanyénu wuné kiyaadéngké kutdéngké wuné yo.”

²⁵ Naate waléka lé bari bari némaan ban ranét yék. Ye lé wak, “Bulaa gu yaakutaknan du Jonna maakna tépakne agérapba takne méné wunéké tiyaaké yo.”

²⁶ Naate waléka dé Yerot waga yamuké kélik yate dé sanévéknwu wanévéknwuk, taknaba lérét adél kudi wadéka de dé wale rate kadému kan du véknwudan bege. Sanévéknwute nak pulak kudi wakwemuké kélik yate dé kusékérék.

²⁷ Kusékéttakne dé wadéka déku du nak ye raamény gat wulae dé Jonna maakna tépaknék.

²⁸ Tépakne maakna agérapba takne dé wani taakwaké kure yék. Kure ye wani taakwaké kwayédéka lé léku néwaa ké kwayék.

²⁹ Waga yadaka Jonna du véknwutakne ye de Jonna gaaba ségwi kérae kure ye de rémék.

Jisas dé wupmalemu (5,000) duké kadému kwayék

³⁰ *Jisasna du de tépa gwaamale yék déké. Ye dé wale rate de yadan akwi jébaa, wakwedan akwi kudiké wawo de dérét wakwek.

³¹ Wakwedaka de wupmalemu du taakwa yeyé yeyak. Yeyé yeyadaka Jisas déku du wale kaapuk yaap rate kadému kadan. Waga yate dé derét wak, “Naané kapmu du taakwa rakaapuk taalat ye guné yaap raké yo.”

³² Naate watakne de bot kérae kure de du taakwa rakaapuk taalat de kapmu de yék.

³³ De yédaka wupmalemu du taakwa véte de derét kutdéngek. Kutdénge de akwi gayéba yae kępmaaba bari pétépété ye de taale saabak.

³⁴ *Saabadaka dé Jisas botba yae kwawu maaléba téte dé wupmalemu du béré taakwa bérat vék. Véte déku mawuléba dé wak, “Sipsipké téségékwa du rakaapuk yadéran de sipsip mitékne tékaapuk yaké de yo. Wani du taakwa wan wani sipsip pulak.” Waga wate dé déké mawulé léknék. Mawulé lékte dé derét wupmalemu kudi wakwek.

³⁵ *Wakwedéka garabu yadéka déku du yae de dérét wak, “Kén du rakaapuk taalé. Nyaa déwa dawulikwa.

³⁶ Méné waménu kényi du béré taakwa béré gege gayét ye de deku kadému kéraaké de yo.”

³⁷ Naate wadaka dé Jisas derét wak, “Kaapuk. Guné déké kadému kwayéké guné yo.” Naate

---

* **6:30:** Lu 10:17   * **6:34:** Mt 9:36   * **6:35:** Mk 8:1-9

wadéka de wak, “Naané deké béret kéraaké wupmalemu (200) yéwaa kwayéké naané yo. Naané ye wani du taakwaké akwi kadému las kérae deké kwayénoké méné mawulé yo, kapu yaga pulak?”

³⁸ Naate wadaka dé wak, “Béret yagap dé ro? Ye véké guné yo.” Naate wadéka de sékale vék. Vétakne gwaamale yae de wak, “Makwal béret naktaba guba kutdan gukwami vétik waga dé ro.” Naate de wak.

³⁹ Wadaka dé akwi du taakwat wak, “Guné mé yéknwun waaraba saakiye ragunu.”

⁴⁰ Naate wadéka de las apakélé kém las makwal kém waga de saakiye rak.

⁴¹ Radaka dé wani makwal béret naktaba gukwami vétik kérae dé nyérét kwaasawuré véte Gorét wak, “Yéknwun mu ménébu tiyaaak. Wan yéknwun.” Naate watakne béret bule dé déku duké kwayék, du taakwaké munikwedoké. Kwayétakne dé wani gukwami vétik wawo dé kwayék, munikwedoké.

⁴² Kwayédéka munikwedaka de akwi du taakwa mitékne kak.

⁴³ Kadaka béret las gukwami las radéka de Jisasna du kébi taaba vétik sékérék maanba kayék vétik waga de laakwa sékéréknék.

⁴⁴ Wupmalemu (5,000) du de wani béret kak. Wupmalemu taakwa wupmalemu baadi wawo waba de rate kak.

Jisas dé gu takuba yék

⁴⁵ Jisasna du waga yadaka dé derét wak, “Guné botba waare guné taale yéké yo, kwawu nak saknwat, Betsaidat.” Naate wadéka déku du

yédaka dé dé wale tén du taakwat wak, deku gayét yékéradoké.

⁴⁶ *Wadéka yédaka dé Got wale kudi bulké nae dé nébat waarék.

⁴⁷ Gaan yadéka déku du botba rate kwawu nyédéba tédaka Jisas kapmu dé rak nébuba.

⁴⁸ Rate dé vék wimut kutdéka bot gwaamal gwaamal yaléka déku du botba yéké apa jébaa yadaka. Vétakne yé tékgé yadéka dé gu takuba deké yék. Ye dé derét talaknaké nae dé yak.

⁴⁹ *Ye gu takuba yédéka de véte wak, “Wan gaababan dé nak yao.” Naate watakne de akwi dérét véte wupmét kapére yate de némaanba gureknék.

⁵⁰ Gurekdaka dé bari wak, “Wup yakaapuk. Kén wuné wuné yao. Yéknwun mawulé yaké guné yo.”

⁵¹ Naate watakne dé botba waarék. Waare de wale radéka dé wimut kaapuk yak. Yadéka kwagénte de wak, “Aki. Wan yaga pulak du?” Naate wate de sanévéknwu wanévéknwuk.

⁵² *Naléba Jisas wani du taakwaké wani béret kwayédénké de kaapuk miték sanévéknwudan. Wani muké yékéyaak yate kwagénte de waga wak.

Genesaretba Jisas dé du taakwat kutnébulék

⁵³ Jisas déku du wale kwawu nak saknwat botba ye de Genesaretba kápmaa saabak. Saabe de bot tébétsawurék nébat.

* 6:46: Mk 1:35; Lu 5:16, 6:12

* 6:49: Lu 24:37

* 6:52: Mk

8:17

⁵⁴ Yatakne yédaka de du taakwa Jisasnyét véte de dérét bari kutdéngek.

⁵⁵ Kutdénkte de gege gayét pétépété yéte de sépékwaapa kapére yan du taakwa baadit kérae de jaabéba taknak. Takne de derét kérae yaate yék, Jisas tékwa akwi taalat.

⁵⁶ *Jisas yédén akwi gayét de kiyakiya yakwa du taakwa baadi, sépékwaapa kapére yan du taakwa baadit kérae yaatak. Kérae yaate de jawudakwa taaléba taknak. Takne de dérét wak, “Méné kusékétménéran de ména baapmu wutna waabuba male kutké de yo.” Naate wadaka de déku baapmu wutba kutte de yéknwun yak.

7

Gotna kudi dé képmawaarana kudit dé talaknak

¹ Apa kudiké kutdéngekwa du las de Jerusalem ba re ye de Parisina du wale waga de jawuk Jisas ténba.

² Jawute de vék Jisasna du las Parisina du taaba yakutnyédakwa pulak yakaapuk yate deku taaba bakna yakutnyétakne kadému kadaka. Du deku taaba bakna yakutnyédaka de Parisina du derét véte wo, “Naana apa kudi kaapuk véknwudakwa. Wan kapéredi mu yakwa du.” Naate de wo.

³ Parisina du wupmalemu Judana nak du wawo deku képmawaara wadan pulak waga male taaba miték yakutnyétakne de kadému ko.

⁴ De gwalmu kure yédaka kéraadakwa taaléba yae de taale gu yaaku. Gu yaakwe de kadému ko.

---

* **6:56:** Mk 5:27-28

Deku képmawaara wadan pulak de awu, agérap, jaabé wawo de waga male miték yakutnyu.

⁵ De waga yadaka Jisasna du képmawaara wadan pulak yakaapuk yadaka de Parisina du apa kudiké kutdénkwa du wawo de Jisasnyét waatak, “Samuké de ména du naana képmawaara wadan kudi véknwukaapuk yate deku taaba bakna yakutnyétakne de kadému ko?”

⁶ *Naate waatadaka dé Jisas wak, “Guné yénaa yakwa du guné. Déknyényba Gotna yéba kudi wakwen du Aisaia kényi kudi kavite dé adél kudi kavik gunéké. Kéga dé kavik:

Got dé wak, ‘Kényi du taakwa de wunéké yéknwun kudi wakweyo.

Waga wakwete de wunéké deku mawuléba kaapuk miték sanévéknwudakwa.

⁷ De deku apa kudi véknwute wadé kwa pulak yate de wani kudiké wo, Wan Gotna kudi.

Naate wate wuna yéba kevé rékte de yaamabi kudi bulu.’

Naate Got wadé ka Aisaia dé kavik.

⁸ Guné wani du pulak guné ro. Guné Gotna kudi véknwukaapuk yate guné duna kudi male guné véknwu.”

⁹ Wani kudi watakne dé Jisas wak, “Guné Gotna kudi véknwukaapuk yate naana képmawaara wadan kudi male véknwute guné wo, ‘Naané yéknwun mawulé pukaakwa du.’ Waga waguné ka guna mawulé sépélak dé yo.

¹⁰ *Déknyényba Moses Gotna kudi dé kéga wakwek, ‘Guné guna néwepat kutkalé yaké guné yo.’

---

* 7:6: Ais 29:13   * 7:10: Eks 20:12

Naate wakwetakne kényi kudi wawo dé wak, ‘Du nak déku néwepaké kapéredi kudi wakwedéran wani dut viyaagunu dé kiyaaké dé yo.’ Waga wadéka wani kudi Gotna nyégaba dé kwao.

¹¹ Guné wani kudi véknwukaapuk yate guné wo, ‘Du nak déku néwepat kéga wadéran, Kényi gwalmu Gotké wunébu kwayék. Gotké kwayékaapuk yawuru mukatik bénéké kwayékatik wuné yak. Bénat kutkalé yaké wuné yapatiyu.

¹² Naate wadéran déku néwepat kutkalé yakaa-puk yadéka wan yéknwun, Gotké kwayédén bege.’

¹³ Guné waga wate guné Gotna kudi véknwukaapuk yate guna képmawaarana kudi male véknwute kudi wagunéka de du taakwa wawo waga de sépélak yo. Yadaka guné kapéredi mu las wawo guné waga yo.” Naate dé derét wak.

Deku kapéredi mawuléké dé Jisas kudi wakwek

¹⁴ Jisas wani kudi watakne du taakwat wadéka de déké yék. Yédaka dé derét wak, “Guné wuna kudi mé miték véknwu. Véknwute kényi muké guné miték kutdénké guné yo.

¹⁵ *Du taakwana biyaaba wulaakwa muké sanévéknwute Got wakaapuk yaké dé yo, ‘Wan kapéredi mu yakwa du taakwa.’ Du taakwana mawuléba yaalakwa muké sanévéknwute Got waké dé yo, ‘Wan kapéredi mu yakwa du taakwa.’ Naate waké dé yo.

---

* 7:15: Mt 12:34-35

¹⁶ [Guné kutdénké mawulé yate waan kwekére miték véknwuké guné yo.]” Naate dé Jisas wak.

¹⁷ Watakne du taakwat kulaknyénytakne dé déku du wale de gat wulaak. Wulae déku du de dérét waatak wani kudiké.

¹⁸⁻¹⁹ Waatadaka dé derét wak, “Guné wawo wani kudiké kaapuk kutdénngunén, kapu yaga pulak? Mé véknwu. Du taakwa kadakwa mu deku biyaat dawuliye walkamu te dé yu. Kadakwa mu deku mawulat kaapuk yaalébaandékwa.” Naate dé wak.

Jisas waga wadéka naané kutdéngek. Akwi kadému kwaami wan yéknwun. Naané kadému kwaamiké las yaakétkaapuk yaké naané yo.

²⁰ Jisas dé tépa wak, “Du taakwana mawuléba yaalakwa muké sanévéknwute Got waké dé yo, ‘Wan kapéredi mu yakwa du taakwa.’ Naate waké dé yo, keni muké kutdénngdn bege.

²¹⁻²² *Du taakwana mawuléba kapéredi mawulé dé yaalo. Yaaladéka de kapéredi mawulé yate radakwa, du de taakwat tébétte kapéredi mu yadakwa, taakwa de dut tébétte kapéredi mu yadakwa, sél yadakwa, du taakwat viyaapérékdakwa, du nak duna taakwa wale kapéredi mu yadakwa, taakwa nak taakwana du wale kapéredi mu yadakwa, nak duna gwalmuké géndakwa, kés kapéredi mu nak kapéredi mu yadakwa, yénaa kudi wakwedakwa, kudi véknwukaapuk yate sépélak yadakwa, yéknwun mu nak du taakwaké yaadéka deké yaakaapuk yadéka wani du taakwaké kapére

---

* **7:21-22:** Ro 1:29-31; Ga 5:19-21

mawulé yadakwa, nak du taakwaké kapéredi kudi wakwedakwa, deku yéba kevérekdakwa, waagété yadakwa, waga yate de kapéredi mu yo.

²³ Wani kapéredi mu akwi du taakwana mawuléba dé yaalo. Yaaladéka de kapéredi mu yo. Kapéredi mu yadaka Got deké dé wo, ‘Wan kapéredi mu yakwa du taakwa.’ Naate dé wo.”

Pinisiaba yaan taakwa lé Jisaské miték sanévéknwuk

²⁴ Wani kudi watakne Jisas wani gayé kulaknyénytake dé Taiana kępmaat yék. Ye gayé saabe dé gat nak wulaak. Wulae dé déku mawuléba wak, “Wuné keni gaba rawuru de du taakwa kutdénngaapuk yaké de yo.”

²⁵⁻²⁶ Waga wadéka de dérét vék. Véte kutdénngte kudi buldaka lé taakwa nak véknwutakne lé déké bari yék. Lé Judana taakwa rakaapuk yate nak geba yaan taakwa rate lé déké yék. Léku néwaage Pinisia Siriana kępmaaba dé tu. Léku takwanyanna mawuléba kutakwa nak wulae téléka lé néwaa Jisaské yék. Ye kwati yaane waadé daate lé dérét wak, “Kutakwa lé nak tu, wuna takwanyanna mawuléba. Méné waménu lé yaage yéké yo.”

²⁷ Naate waléka dé déku mawuléba wak, “Naané Juda nak gena du taakwaké ‘Waasa’ naate naana du taakwaké ‘Baadi’ naané nao.” Naate watakne dé keni aja kudi lérét wakwek, “Naané baadi kakwa kadému kérae makwal waasaké kwayénaran wan yéknwun mu kaapuk. Naané taale baadiké kwayéké naané yo.”

²⁸ Waga wadéka lé wak, “Némaan Ban, wan adél kudi méné wo. Wuné kéga wuné wo. Baadi

kadému kadaka las kápmaaba akérédéka de deku waasa kérae ko. Méné wunat kutkalé yaménéran wan yéknwun.”

²⁹ Naate waléka dé lérét wak, “Waga miték watakne bulaa nyéna gayét yéké nyéné yo. Kutakwa nyéna takwanyanna mawulé kulaknyénytakne lébu yaage yék.”

³⁰ Naate wadéka léku gayét gwaamale ye lé vék takwanyan yéknwun ye jaabéba kwaaléka. Véte lé kutdégék kutakwa lérét kulaknyénytakne yaage yélénké.

Jisas wadéka dé waagété du yéknwun yak

³¹ Kukba Taiana kápmaa kulaknyénytakne Saidonna kápmaaba yéte Dekapolisna kápmaaba ye dé Jisas Galilina kwawu saabak.

³² *Ye saabadéka de dut nak kure yék déké. Wani du waagété ye kudi kaapuk véknwudén. Yate kudi kaapuk mitékne buldén. Wani dut kure ye de Jisasnyét wak, dérét taaba kutduké.

³³ Wadaka Jisas wani dut kure du taakwat kulaknyénytakne walkamu ye bét kapmu ték. Téte dé Jisas déku tabasék wani duna waanba yatdute sépmeny sévae dé déku tabasék wani duna téknayélngba yatduk.

³⁴ Yatdute dé nyérét kwaasawuré vék. Kwaasawuré véte mawulé lékte dé némaanba yaap jaate dé déku kudiba wak, “Epata.” Naate dé wak. Naana kudi kéga: Ména waan mé véknwu.

³⁵ Jisas waga wadéka dé mitékne véknwuk. Véknwudéka téknayélng yéknwun yadéka dé mitékne bulék.

---

* 7:32: Mk 5:23

³⁶ Buldéka dé Jisas du taakwat walaakwe véte dé derét wak, “Wani muké wakwekaapuk yaké guné yo.” Naate wadéka de déku kudi véknwukaapuk yate apa ye de wani muké kudi wakwekéreyék.

³⁷ Wakwekéreyédaka véknwute kwagénte de wak, “Aki. Wan yaga pulak ban? Miték male dé yo. Yadéka de kudi véknwukaapuk yan du taakwa de miték véknwu. De kudi bulkaapuk yan du taakwa de kudi bulu.” Naate de wak.

8

Jisas dé wupmalemu (4,000) du taakwaké kadému kwayék

¹⁻²*Wani tulé nak nyaa wupmalemu du taakwa ye de jawuk, Jisas ténba. Jawe re kadémuké yapatidaka Jisas wadéka déku du déké yaadaka dé derét wak, “Wani du taakwa nyaa kupuk wuné wale rate deku akwi kadému kabutitakne bulaa kaadé wale radaka deké wuné mawulé léknu.

³ Las de séknaa saaknaba de yaak. Wuné deké kadému kwayékaapuk yate yédoké wawuréran de deku gayét gwaamale yéte yaabuba kaadéki kiyaaké de yo.”

⁴ Naate wadéka de déku du dérét wak, “Kéni taalé du rakaapuk taalé. Yaga pulak naané wupmalemu du taakwaké kadému kwayéké naané yo?”

⁵ Naate wadaka dé derét waatak, “Béret yagap dé ro?” Naate waatadéka de wak, “Béret nak taaba sékét nak taababa kayék vétik dé ro.”

---

* **8:1-2:** Mk 6:32-44

⁶ De waga wadaka dé akwi du taakwat wak, “Guné mé ra kápmaaba.” Naate wadéka radaka dé wani makwal béret kérae dé Gorét wak, “Yéknwun kadému ménébu tiyaak. Wan yéknwun.” Naate watakne béret bule dé déku duké kwayék, du taakwaké munikwedoké. Kwayédéka de munikwek.

⁷ Guba kutdan walkamu makwal gukwami wawo de rak. Jisas wani gukwami kérae dé Gorét wak, “Yéknwun kwaami ménébu tiyaak. Wan yéknwun.” Naate watakne dé déku duké kwayék, du taakwaké munikwedoké.

⁸ Kwayédéka munikwedaka de akwi mitékne kak. Wupmalemu (4,000 pulak) du taakwa de waba rate kak.

⁹ Kabutidaka Jisas bulédén béret las gukwami las radéka de Jisasna du kébi nak taaba sékét nak taababa kayék vétik waga de laakwa sékéreknék. Yadaka Jisas wadéka de du taakwa yékérak deku gayét.

¹⁰ Yékéradaka Jisas déku du wale botba waare de Dalmanutana kápmaat yék.

Parisina du de Jisasnyét waatak apa jébaa yaduké

¹¹ *Parisina du las ye de Jisas wale waaruké nae de yak. Ye deku mawuléba de wak, “Got wadéka dé Jisas yaak, kapu bakna du dé?” Waga sanévéknwute de dérét wak, “Méné déknyényba vékaapuk yanan apa jébaa nak yaké méné yo. Yaménu naané véte kutdénké naané yo. Got wadéka méné yaak.”

---

* **8:11:** Mt 12:38; Jo 6:30

¹² Naate wadaka dé Jisas kélík yate dé waatak, “Samuké guné bulaa rakwa du taakwa guné déknyényba vékaapuk yagunén apa jébaaké waato? Kaapuk. Waga vékaapuk yaké guné yo. Adél wuné gunat wo.”

¹³ Naate watakne derét kulaknyénytakne déku du wale botba tépa waare de kwawu nak saknwat yék.

Parisina duna yénaa kudi Yerotna yénaa kudiké wawo dé wakwek

¹⁴ Jisasna du béretké yékéyaak ye de nakurak béret male de kérae kure yék botba.

¹⁵ *Yadaka dé Jisas derét kéné aja kudi wak, “Mé véknwu. Jérawu yaké guné yo. Parisina du, Yerot wawo, deku yis kutkaapuk yaké guné yo.”

¹⁶ Naate wadéka de deku kapmu bulte de wak, “Naané béret las kaapuk kure yaanan. Waga yananké dé béret apakélé yaduké kutdakwa mu yiské dé wak.”

¹⁷ *Waga buldaka dé kutdénge de wak, “Guné guné wo, ‘Naané béret kaapuk.’ Samuké guné waga wo? Guné waga wate guné wuna apaké kaapuk wekna miték kutdénngunén. Guna mawulé yékéyaak dé yo, kapu yaga pulak?

¹⁸ Guna méni dé tu. Samuké guné vékaapuk yo? Guna waan dé tu. Samuké guné kudi véknwukaapuk yo? Samuké guné guna mawuléba miték sanévéknwukaapuk yo?

¹⁹ *Déknyényba wupmalemu (5,000) duké béret naktaba bulékwewuréka de kak. Kadaka las

---

* **8:15:** Lu 12:1   * **8:17:** Mk 6:52   * **8:19:** Mk 6:41-44

radéka kébi yagap guné laakwak?” Naate waatadéka de wak, “Kébi taaba vétik sékérékne maanba kayék vétik naané laakwak.”

²⁰ *Naate wadaka dé wak, “Déknyényba nak tulé wupmalemu (4,000) du béré taakwa béréké béret nak taaba sékét nak taababa kayék vétik bulékwewuréka de kak. Kadaka las radéka kébi yagap guné laakwak?” Naate waatadéka de wak, “Kébi nak taaba sékét nak taababa kayék vétik naané laakwak.”

²¹ Naate wadaka dé derét wak, “Wan adél. Waga wate samuké guné wuna apaké kaapuk kutdénngunén? Wuné yiské wakwete wuné béretké kaapuk sanévéknwuren.” Naate dé Jisas wak.

Jisas dé méní kiyaan dut kutnébulék

²² Kukba Jisas déku du wale ye de Betsaida saabak. Saabadaka de méní kiyaan dut nak kure yék Jisaské. Kure ye de Jisasnyét wak, déku taaba wani dut kutduké.

²³ Wadaka dé wani duna taababa kutdéka bét gayé kulaknyénytakne bét walkamu yék. Ye yaabuba téte dé sépmeny déku taababa sévaatakne dé wani duna méniba kurék. Kut-takne taabat kutte dé waatak, “Las méné vu?”

²⁴ Waatadéka wani du véte dé wak, “Dumat mi pulak wuné vu. Véwuréka de yeyé yeyo.”

²⁵ Naate wadéka dé tépa taabat kurék déku méniba. Kutdéka déku méní yéknwun yadéka dé mitékne vék.

---

* **8:20:** Mk 8:6-9

26 Mitékne védéka dé Jisas wak, “Ména gat yéké méné yo. Wani gayét tépa gwaamale yékaapuk yaké méné yo.”

Pita dé kudi wakwek Jisaské

27 Jisas waga watakne déku du wale waga de yék, Sisaria Pilipaiba tékwa gayét. Yaabuba yéte dé derét waatak, “Du taakwa wunéké yaga de wo?”

28 Naate waatadéka de wak, “Ménéké las de wo, ‘Wan gu yaakutaknan du Jon.’ Las de ménéké wo, ‘Wan déknyényba rate Gotna yéba kudi wakwen du Ilaija.’ Las de ménéké wo, ‘Gotna yéba kudi wakwen nak du.’ Naate de wo.”

29 *Waga wadaka dé derét waatak, “Guné yaga pulak? Guné wunéké yaga guné wo?” Naate waatadéka dé Pita wak, “Méné naanat kutkalé yaménuké Got wadén ban Kraiss méné.”

30 Naate wadéka dé derét wak, “Wani kudi nak du taakwat wakwekaapuk yaké guné yo.”

Jisas kiyae tépa nébéle raapderanké dé kudi wakwek

31 Jisas waga watakne dé déku duwat kéga wakwek, “Akwi Du Taakwana Nyaan wunat kapéredi mu yado de kubu du, nyédé duna némaan du, apa kudiké kutdénkwa du waga wunéké kuk tiyaaké de yo. Tiyaado wunat viyaapérékdo kiyaaké wuné yo. Kiyaawuru nyaa kupuk yédu wuné tépa nébéle raapké wuné yo.”

32 Naate wate dé aja kudi kaapuk wakwedén. Yadéka de miték véknwuk. Véknwute dé Pita

---

* 8:29: Jo 6:69

dérét kure walkamu ye kélik yate dé wak, “Waga bulkaapuk.”

³³ Naate wadéka dé Jisas walaakwe déku duwat véte dé Pitat wak, “Méné Seten, méné mé yaage yé. Méné Gotna kudi kaapuk véknwuménékwa. Méné kényi kápmaaba rakwa duna kudi méné véknwu.” Naate dé wak.

³⁴ Watakne dé tépa wadéka de wupmalemu du taakwa déku du wawo de déké yék. Yédaka dé derét wak, “Guné wuné wale yaate wuna jébaa yaké mawulé yagunéran kéga yaké guné yo. Guné guna mawulé kulaknyényké guné yo. Kulaknyénye guné wunéké sanévéknwute kéga waké guné yo, ‘Naané déku jébaa kutsaakuké naané yo. Yate naané kaagél kutte miba kiyaanaran wan bakna mu. Némaa mu kaapuk.’ Naate wate wuna jébaa kutké guné yo.

³⁵ Wunéké sanévéknwukwa du taakwa wuna jébaa kutsaakudo wuna maama derét viyaapérékdarán de wuné wale miték rasaakuké de yo apuba apuba. Wunéké sanévéknwukaapuk yakwa du taakwa deku sépéké male sanévéknwute deku jébaa male yadaran de kiyae yalaggé de yo. Wuné wale rasaakukaapuk yaké de yo.

³⁶ Du taakwa kényi kápmaana gwalmu akwi kéraaké sanévéknwute, deku jébaa male yadaran kiyae yaga pulak de miték rasaakuké de yo? Kaapuk. Miték rasaakukaapuk yaké de yo.

³⁷ De Gotna gayét yéké mawulé yadaran yéwaa kwayéké de yo, kapu yaga pulak? Kaapuk. De yékaapuk yaké de yo.

38 Bulaa rakwa wupmalemu du taakwa de kapéredi mu yate de Gotna kudi kaapuk véknwudakwa. Kukba wuna yaapa wunéké apa tiyaate wadu wuné Akwi Du Taakwana Nyaan nyaa vékwa pulak rate giyaaké wuné yo. Gotna kudi kure giyaakwa du wale giyaaké wuné yo. Giyae wuné kuk kwayéké wuné yo, wunéké kuk tiyaan du taakwaké.” Naate dé Jisas wak.

9

1 Jisas dé derét wak, “Kéni kudi mé véknwu. Guné kéba tékwa du taakwa las kiyaakaapuk ye wekna rate véké guné yo Got apa yate némaan ban rate déku du taakwaké miték védu. Adél wuné gunat wakweyo.” Naate dé wak.

Jisasna sépé walaakwe dé nak pulak yak

2 *Nyaan nak taaba sékét nak taababa kayék nakurak yédéka dé Jisas, Pita, Jems, Jonét waga kwole de apakélé nébat nak waarék. Waare de kapmu de waba rak. Rate védaka Jisasna sépé walaakwe dé nak pulak yak.

3 Déku baapmu wut dé waamat kapére yak. Kéni kápmaaba rakwa du waga pulak waama yaké de yapatiyu.

4 Yadéka déknyényba rate Gotna yéba kudi wakwen du Moses bét Ilaija bét Jisas wale kudi buldaka de Jisasna du kupuk vék.

5-6 Véte de wupmét kapére yak. Yate Pita kudi wakweké miték kutdénkaapuk yate dé Jisasnyét wak, “Némaan ban, naané kéba ranakwa wan

---

* 9:2: Mk 5:37

yéknwun. Naané ga kupuk kaaké naané yo. Ménéké nak, Moseské nak, Ilaijaké nak.”

⁷ *Naate wadéka buwi nak giyae dé derét taknatépék. Taknatépédéka dé kudi nak buwiba gwaade dé wak, “Kén wuna nyaan. Déké wuné mawulat kapére yo. Guné déku kudi mé véknwu.”

⁸ Naate wadéka véknwutakne de vék Jisas kapmu tédéka. Nak duwat kaapuk védan.

⁹ De wani nébuba dawulite dé Jisas derét wak, “Mé véknwu. Guné végunén muké nak duwat bulaa wakwekaapuk yaké guné yo. Wuné Akwi Du Taakwana Nyaan kiyaawuru Got wadu wuné nébéle raapwuru guné wani tulé wani muké wakwéké guné yo.”

¹⁰ Naate wadéka de nak duwat kaapuk wakwedan wani muké. De kapmu bulte de waatak, “Kiyae nébéle raapdéran kudi wan samu kudi?”

¹¹ Jisasna du de dérét waatak, “Apa kudiké kutdéngkwa du de kéga wo, ‘Gotna yéba déknyényba kudi wakwen du Ilaija taale yaaké dé yo. Yaadu Got wadén ban Kraiis kukba yaaké dé yo.’ Samuké de waga wo?”

¹² *Naate wadaka dé wak, “Wan adél kudi de wo. Ilaija taale yaaké dé yo. Yae dé Kraisna yaabu kutké dé yo. Wani kudiké sanévéknwute wunéké wawo mé sanévéknwu. Gotna nyégaba kwaakwa kudi nak wadéka pulak Akwi Du Taakwana Nyaan wunat kapéredi mu yate wunéké kuk tiyaaké de yo. Samuké nae de wani kudi kavik?”

¹³ Wuné gunat wuné wakweyo. Ilaija débu yaak. Yaadéka du las de dérét kapéredi mu yak.

* **9:7:** Mt 3:17; 2 Pi 1:16-18

* **9:12:** Ais 53:3; Mal 4:5

Déknyényba wani muké wawo de Gotna nyégaba kavik.” Naate dé Jisas wak.

Kutakwa kure tén nyaanét dé Jisas kutnébulék

¹⁴ Jisas, Pita, Jems, Jon wale waga de dawulik Jisasna nak duké. Dawuliye de vék wupmalemu du taakwa de wale jawe téte apa kudiké kuldéngkwa du de wale waarudaka.

¹⁵ Védaka de akwi du béré taakwa béré Jisasnyét véte de kwagénék. Kwagénte déké pétépété ye de dérét wak, “Ménéwa yaakwa.”

¹⁶ Naate wadaka dé Jisas déku duwat waatak, “Samu kudi guné de wale bulu?”

¹⁷ Naate waatadéka dé du nak wak, “Némaan ban, wuna nyaan wunébu kure yaak ménéké. Kutakwa lé nak tu déku mawuléba. Téléka dé kudi kaapuk buldékwa.

¹⁸ Wani kutakwa dérét kure apa yaléka dé képmaaba akéru. Akérédéka dé waama sépmeny déku kudiba yaalo. Yaaladéka nébi tidéka déku sépé apa dé yo. Bulaa ména duwat wuné wak, de wado kutakwa yaage yéluke. Wawuréka de waga yaké de yapatik.” Naate dé wak.

¹⁹ Wadéka dé Jisas wani du taakwat wak, “Yaga pulak? Guné wunéké kaapuk miték sanévéknwugunékwa. Wuné wupmalemu baapmu guné wale rawuréka guné wunéké kaapuk miték sanévéknwugunékwa. Guné wani nyaanét wunéké mé kure yaa.”

²⁰ Naate wadéka dérét kure yédaka dérét kure tén kutakwa Jisasnyét véte lé nyaanét takubal-aakuk. Yaléka dé képmaaba akére pératékdéka dé waama sépmeny déku kudiba yaalak.

21 Yaaladéka dé Jisas déku yaapat waatak, “Kwaaré yagap dé waga rak?” Naate waatadéka dé wak, “Makwal du radéka dé batnyé waga yak.

22 Wupmalemu apu lé wani kutakwa dérét kure tété dérét yaalébaante viyaaléka dé guba, yaaba wawo dé akérék. Méné apa yaménéran méné anéké mawulé lékte waménu dé yéknwun yaké dé yo.”

23 *Naate wadéka dé Jisas wak, “Méné wawo apa yaké méné yo. Du taakwa Gotké miték sanévéknwudaran de akwi mu yaké de yo.”

24 *Naate wadéka dé wani nyaanna yaapa wak, “Gotké wuné walkamu sanévéknwu. Méné wunat kutkalé yaménu wuné Gotké miték sanévéknwuké wuné yo.”

25 Naate wadéka dé Jisas vék wupmalemu du taakwa pétépété yae jawudaka. Véte dé wani kutakwat wak, “Nyéné dérét kure tényénéka dé wani nyaan kudi bulkaapuk yate kudi kaapuk véknwudékwa. Nyéné dérét kulaknyénytakne yaage yéké nyéné yo. Yaage ye tépa déku mawulat wulaakaapuk yaké nyéné yo.”

26 Naate wadéka lé némaanba waatakne wani nyaanét lé némaanba takubalaakuk. Takubal-aakutakne lé dérét kulaknyénytakne lé yaage yék. Yéléka dé wani nyaan kiyaan du pulak kwaak. Kwaadéka de du las wak, “Débu kiyaak.”

27 Naate wadaka dé Jisas déku taababa kutk-wedéka dé yéknwun ye raapmék.

28 Dé yéknwun ye raapdéka Jisas déku du wale de gat wulaak. Wulae de kapmu rate déku du

---

* 9:23: Mk 11:23   * 9:24: Lu 17:5

de dérét wak, “Naané wani kutakwat wanaka lé yaage yékaapuk yak. Samuké naané wani jébaa yaké yapatik?”

²⁹ Naate waatadaka dé wak, “Wani muké Gorét waataké guné yo. Gorét taale waatagunéran guné wagunu de kutakwa yaage yéké de yo. Guné Gorét waatakaapuk yagunéran kutakwa guna kudi véknwukaapuk yate yaage yékaapuk yaké de yo.” Naate dé wak.

Jisas dé tépa wak, “Wuné kiyae nébéle raapké wuné yo.”

³⁰ Jisas déku du wale wani gayé kulaknyénytakne de Galilina kápmaaba yeyé yeyak. Yeyé yeyate dé déku duwat wak, “Wupmalemu du taakwa naané kútdéngkaapuk yadóké naané akélak yéké naané yo.

³¹ *Waga yéte kudi las gunat wakweké wuné yo.” Naate watakne dé derét kényi kudi wakwek, “Kukba de wuné Akwi Du Taakwana Nyaanét maamaké kwayédo wuné deku taababa raké wuné yo. Rawuru wunat viyaapérékdo kiyaa ké wuné yo. Kiyaa wuru nyaa kupuk yédu tépa nébéle raapké wuné yo.”

³² *Naate wadéka de wani kudi kaapuk miték kútdéngdan. Yate wani kudiké dérét waatamuké wup de yak.

Némaan banké dé Jisas kudi wakwek

³³ Kukba de Kapaneamét yék. Ye saabe de gat wulaak. Wulae dé Jisas déku duwat waatak, “Yaabuba yaate samu kudiké guné bulék?”

---

* 9:31: Mk 8:31   * 9:32: Lu 18:34

34 Naate waatadéka de kudi kaapuk buldan. Yaabuba yaate deku kapmu bulte de wak, “Kiyadé naana duwat talakne naanéké némaan ban ro?” Naate watakne nyékéri yate de Jisasnyét kudi kaapuk buldan.

35 *Yadaka dé rate dé derét wak, “Guné mé yaale véknwu. Guné nak nak du taakwaké némaan ban raké mawulé yagunéran guné guna yéba kevérekmarék yate akwi du taakwaké jébaa yakwa ban raké guné yo.”

36-37 *Naate watakne dé deku nyaanét nak kure wadéka dé deku nyédéba ték. Tédéka dé wani nyaanét kutte dé derét wak, “Mé véknwu. Du taakwa wunéké sanévénwute kéga pulak nyaanét kutkalé yate de wunat wawo kutkalé yo. De wunat kutkalé yate wunat wadéka yaawurén banét wawo de kutkalé yo.”

Déké kuk kwayékaapuk yakwa du déku du radakwaké dé wakwek

38 *Jisas wani kudi wadéka dé Jon dérét wak, “Némaan ban, du nak ména yéba kutakwat wadéka yaage yédaka naané vék. Dé naané wale kaapuk yeyé yeyadéka. Yadéka naané dérét wak, wani jébaa yakaapuk yaduké.”

39 Naate wadéka dé Jisas dérét wak, “Guné wani jébaa yakaapuk yaduké dérét waatikaapuk yaké guné yo. Wuna yéba apa jébaa yakwa du wunéké bari kapéredi kudi wakaapuk yaké dé yo.

40 *Naanéké kuk tiyaakaapuk yakwa du wan naana du de ro.

---

* 9:35: Mk 10:43-44; Lu 22:24   * 9:36-37: Jo 13:20   * 9:38: Mt 10:33   * 9:40: Lu 11:23

⁴¹ Kéni kudi wawo mé véknwu. Du taakwa guné wuna duwat véte kéga wadaran, ‘Wani du de Jisasna jébaa kuru. Derét kutkalé yaké naané yo. Derét gutak yadu deké gu kwayéké naané yo.’ Naate wadaran de wani makwal jébaa yado Got wani makwal jébaaké yékéyaak yakaapuk yaké dé yo. Kukba wani yéknwun jébaa kaataké dé yo derét. Adél wuné gunat wakweyo.” Naate dé Jisas déku duwat wak.

De kapéredi mu yakaapuk yadoké dé Jisas kudi wakwek

⁴² Wani kudi watakne dé kéga wakwek: “Kéni makwal baadi de wuna kudi miték véknwu. De dut nak déku kwaaléba apakélé matu gitakne dérét yatjadado dé géléguba dawuliye gu ke kiyaadu mukatik wan kapéredi mu. Du nak wakwedu wani baadi nak déku kudi véknwute wuna kudi kulaknyénydéran Got waga wakwen dut némaanba yakataké dé yo. Wan apakélé kapéredi mu.

⁴³ “Guna taaba kapéredi mu yaké yadéran guné wani taaba tépakne yatjadaké guné yo. Guna nakurak taaba male tédu wani kapéredi mu yakaapuk yate Gotna kémba yaalagunéran wan yéknwun. Guna taaba vétik tédu guné wani kapéredi mu yatakne kukba kapéredi taalat dawuligunéran wan kapéredi.

⁴⁴ [Wani taaléba yaa dé yaansaaku apuba apuba. Yaansaakudéka de gaaba ségwiba kakwa kaawiya kaapuk kiyaadakwa.]

⁴⁵ Guna maan kapéredi mu yaké yadéran guné wani maan tépakne yatjadaké guné yo.

Guna nakurak maan male tédu wani kapéredi mu yakaapuk yate Gotna kémba yaalagunéran wan yéknwun. Guna maan vétik tédu guné wani kapéredi mu yatakne kukba kapéredi taalat dawuligunéran wan kapéredi.

⁴⁶ [Wani taaléba yaa dé yaansaaku apuba apuba. Yaansaakudéka de gaaba ségwiba kakwa kaawiya kaapuk kiyaadakwa.]

⁴⁷ Guné guna méni kapéredi mat véte wani kapéredi mu yaké mawulé yagunéran wani méni pékwe yatjadaké guné yo. Guna nakurak méni male tédu wani kapéredi mu yakaapuk yate Gotna kémba yaalagunéran wan yéknwun. Guna méni vétik tédu guné wani kapéredi mu yatakne kukba kapéredi taalat dawuligunéran wan kapéredi.

⁴⁸ Wani taaléba yaa dé yaansaaku apuba apuba. Yaansaakudéka de gaaba ségwiba kakwa kaawiya kaapuk kiyaadakwa.”

⁴⁹ Wani kudi watakne dé wak, “Naané sol kadémuba taknanaran yéknwun yaké dé yo. Waga pulak Got wadu yaa pulak yaandu guné akwi kaagél kure kukba yéknwun yaké guné yo.

⁵⁰ *Kadému lisék yaduké naané sol takno. Sol yéknwun yakaapuk yadéran yaga pulak yano tépa yéknwun yaké dé yo? Kaapuk. Yéknwun tépa yakaapuk yaké dé yo. Kadémuba yéknwun sol taknanaran wani kadému yéknwun yaké dé yo. Guné sol pulak yate guné akwi du taakwat yéknwun yaké guné yo. Yate guné de wale nakurak mawulé yate miték raké guné yo.” Naate dé Jisas wak.

---

* **9:50:** Lu 14:34; Kl 4:6

10

Deku taakwa yédoké du wakaapuk yadaranké dé Jisas wakwek

¹ Wani gayé kulaknyénytakne Judiana kępmaat ye kulaknyénytakne Jisas déku du wale Jodan kaabéléba de atik. Atiye nak saknwuba tédaka de wupmalemu du taakwa Jisaské ye de jawuk. Jawudaka dé saaki yadékwá pulak dé tépa derét Gotna kudi wakwek.

² Dé waga wakwedéka de Parisina du las déké yék. Ye deku mawuléba de wak, “Naané dérét nak muké waatanaran sal dé kapéredi kudi wadu naané dérét kotimké naané yo?” Naate sanévéknwute de dérét wak, “Naana apa kudi yaga dé wo? Du nak déku taakwa dérét kulaknyénytakne yéluké wadéran wan yéknwun, kapu kaapuk?”

³ Naate wadaka dé dérét wak, “Wani muké naana kępmawaara Moses yaga dé wak?”

⁴ *Naate wadéka de wak, “Moses dé wak, ‘Du nak déku taakwa dérét kulaknyénytakne yéluké wadéran dé taale nyéga nak kaviké dé yo wani muké. Kavitakne léké kwayétakne wadu lé dérét kulaknyénytakne yéké lé yo.’ Waga dé Moses wak.”

⁵ Naate wadaka dé dérét wak, “Guné akwi kapéredi mawulé yakwa du taakwa ragunéka dé Moses gunéké wani kudi kavik.

⁶ *Déknyényba batnyé du deku taakwat waga kaapuk wadan. Déknyényba Gotna nyégaba du

---

* **10:4:** Diu 24:1-12   * **10:6:** Jen 1:27

nak kéga dé kavik: Déknyényba batnyé Got akwi mu kuttakne dé du taakwat wawo yak.

⁷ *Kavitakne kényi kudi wawo dé kavik: Du déku néwepat kulaknyénytakne taakwa ye bét nakurakba raké bét yo.

⁸ Rate nakurak sépé ye raké bét yo. Wani kudiké sanévéknwute naané kutdengék. Du taakwa ye bét nakurakba bét ro. Nakurak sépé ye bét ro. Sépé vétik kaapuk.

⁹ Got bétké dé wo, ‘Nakurak sépé ye bét ro.’ Naate wadékwaké du nak déku taakwat wakaapuk yaké dé yo, lé dérét kulaknyénytakne yéluké.” Naate dé Jisas derét wak.

¹⁰ Watakne dé déku du wale de gat wulaak. Wulae de wani kudiké Jisasnyét waatak.

¹¹ *Waatadaka dé derét wak, “Du deku taakwa derét kulaknyénytakne yédoké watakne nak taakwa yadaran de taale yadan taakwat kapéredi mu de yo.

¹² Taakwa deku du kulaknyénytakne nak duké yédaran de wani du wale kapéredi mu de yo.” Naate dé wak.

Jisas dé makwal baadit kutkalé yak

¹³ Du taakwa de makwal baadit Jisaské kure yék, dé derét taaba kutduké. Kure yédaka de Jisasna du véte de derét waatik.

¹⁴ Waatidaka dé véte rékaréka yate dé déku duwat wak, “Makwal baadi wunéké deku mé yao. Yaado guné derét waatikaapuk yaké guné yo. Gotna kémba rakwa du taakwa wan wani makwal baadi pulak.

---

* **10:7:** Jen 2:22-24; Ep 5:31   * **10:11:** 1 Ko 7:10-11

15 *Got némaan ban rate déku du taakwaké miték véké dé yo. Dé waga yadéranké makwal baadi de yéknwun mawulé yo. Makwal baadi yakwa pulak, du taakwa dé deké miték védéranké yéknwun mawulé yadaran de déku kémba yaalaké de yo. Makwal baadi yadakwa pulak yéknwun mawulé yakaapuk yakwa du taakwa de déku kémba yaalakaapuk yaké de yo.”

16 Naate watakne dé baadit nak nak kérae kusawuréte taabat kutte dé wak, “Got gunat kutkalé yaké dé yo.” Naate dé wak.

Wupmalemu gwalmu yan du

17 Jisas tépa yaabuba yéké yadéka dé du nak déké ye dé déké kwati yaane waadé daak. Daate dé wak, “Méné yéknwun du rate méné Gotna jébaaké naanat yakwatnyu. Méné mé wakwe. Samu mu ye wuné kulé mawulé kérae apuba apuba miték rasaakuké wuné yo?”

18 Naate wadéka dé Jisas wak, “Samuké méné wunat ‘Yéknwun du’ wo? Got kapmu dé yéknwun ban dé ro.

19 *Got wakwedéka Moses wakwen keni apa kudi méné kutdénék: Du taakwat viyaapérekmarék yaké méné yo. Méné nak duna taakwa wale kapéredi mu yakaapuk yaké méné yo. Sél yakaapuk yaké méné yo. Nak duké yénaa kudi wakwekaapuk yaké méné yo. Yénaa yate nak duna gwalmu kéraakaapuk yaké méné yo. Méné ména néwepat kutkalé yaké méné yo. Moses wani kudi wakwedéka méné kutdénék.”

---

* 10:15: Mt 18:3   * 10:19: Eks 20:12-17

²⁰ Naate wadéka dé wak, “Némaan du, wuné baadi rawurén tulé wani apa kudi wuné véknwuk. Kéni tulé wawo wuné véknwu.”

²¹ *Naate wadéka dé déké mawulat kapére yate dé wak, “Méné nak mu wawo yaké méné yo. Méné taknaménén akwi gwalmu nak duké kwayétakne yéwaa nyégéle méné yéwaa yakaapuk du taakwaké kwayéké méné yo. Kwayéménu Got ménat kutkalé yadu kukba méné Gotna gayét ye waba miték male rasaakuké méné yo. Méné yéwaa yakaapuk du taakwaké yéwaa kwayétakne gwaamale yae wuna jébaaba yaalaké méné yo.”

²² Waga wadéka wani kudi véknwudéka déku mawulé kapére dé yak, dé wupmalemu yéwaa ye nak duké kwayémuké kélik yadén bege.

²³ *Wani du yédéka Jisas déku duwat véte dé wak, “Wupmalemu gwalmu yan du taakwa kwekére ye de Gotna kémba yaalakaapuk yaké de yo. De apa ye Gotna kémba yaalaké de yo.”

²⁴ Naate wadéka de déku kudi véknwute de kwagénék. Kwagéndaka dé wak, “Gunawa, mé véknwu. Du taakwa apa ye Gotna kémba yaalaké de yo.

²⁵ Apakélé bulmakawu nak baapmu wut kétaapadakwa raaményna yaabuba wulaaké mawulé yadéran apa yaké dé yo. Wupmalemu gwalmu yan du taakwa Gotna kémba yaalaké mawulé yate apat kapére yaké de yo.”

²⁶ Naate wadéka de kwagénte deku kapmu bulte de wak, “Aki. Wupmalemu gwalmu yan du taakwa Gotna kémba wulaaké nae apat kapére

---

* **10:21:** Mk 8:34   * **10:23:** Mk 4:19

yadaran yaga pulak gwalmu yakaapuk yakwa du taakwa Gotna kémba wulae miték rasaakuké de yo apuba apuba? Wan kaapuk. Gotna kémba wulaaké de yapatiké de yo.”

²⁷ *Naate wadaka dé wak, “Du taakwa deku kapmu apa yate, de Gotna kémba yaale miték rasaakuké de yapatiyu. Got kapmu wani muké dé apa yo. Got akwi mu yaké dé apa yo.”

²⁸ Wani kudi wadéka dé Pita wak, “Mé véknwu. Naana akwi gwalmu kulaknyénytakne naané ména jébaa yate méné wale yeyé yeyo.”

²⁹⁻³⁰ Naate wadéka dé wak, “Wan adél. Wunéké miték sanévéknwukwa du taakwa Gotna kudi wakweké nae de deku ga, némaadugu wayéknaje, nyangegu kayégu, néwaa yaapa, baadi, kępmaa kulaknyényadaran Got bulaa derét kutkalé yadu de wupmalemu ga, némaadugu wayéknaje, nyangegu kayégu, néwaa, baadi, kępmaa wawo kéraaké de yo. De wuna kudi wakwedo du las derét yaalébaanké de yo. Kukba de miték rasaakuké de yo apuba apuba. Adél wuné gunat wakweyo.

³¹ Kéni kudi wawo mé véknwu. Bulaa rakwa wupmalemu némaan du taakwa kukba bakna du taakwa raké de yo. Bulaa bakna rakwa wupmalemu du taakwa de kukba némaan du taakwa raké de yo.” Naate dé Jisas wak.

Dé kiyae nébéle raapderanké dé Jisas tépa kudi wakwek

³² *Kukba Jisas déku du wale waga de Jerusalemét yék. Dé yaabuba taale yédéka véte

---

* **10:27:** Lu 1:37   * **10:32:** Mk 8:31, 9:31

kwagénte de déku du wak, “Aki. Wani gayét yéte dé wup kaapuk yadékwá.” Naate wadaka de deku kukba yékwá du taakwa dérét véte de wup yak. Yaabuba yéte Jisas déku duwat male dé kudi wakwek, déké yaaran muké.

³³ Dé wak, “Mé véknwu. Bulaa Jerusalemét naané waaru. Waaréno de Akwi Du Taakwana Nyaan wunat kérae nyédé duna némaan du, apa kudiké kutdéngkwa du wawo deku taababa wunat taknaké de yo. Taknado de wunat viyaapérékdoké waké de yo. Wado nak gena du wunat kéraaké de yo.

³⁴ Kérae wunat wasélékte wunat sépmeny sévaavite raamény baagwit viyaatakne wunat viyaapérékgé de yo. Yado kiyaawuru nyaa kupuk yédu tépa nébéle raapké wuné yo.” Naate dé wak.

Jems bét Jon némaan du raké bét mawulé yak

³⁵ Jisas waga wadéka Sebedina nyaan vétik Jems bét Jon bét déké yék. Ye bét wak, “Némaan du, watéran pulak anéké yaménuké ané mawulé yo.”

³⁶ Naate wabétka dé wak, “Samu yawuruké béné mawulé yo?”

³⁷ Naate wadéka bét wak, “Kukba méné apat kapére yate du taakwaké némaan ban rate méné waménu ané nak ména yéknwun tuwa taababa, nak ména aki tuwa taababa raké ané yo. Ané waba rate nak du taakwaké némaan du raké ané yo. Waga ané mawulé yo.”

³⁸ *Naate wabétka dé wak, “Béné wunat waatabénékwa muké kaapuk kutdéngbénén. Wu-

---

* **10:38:** Mk 14:36

nat kapéredi mu yaké de yo. Wuné apakélé kaagél kutké wuné yo. Béné wani kapéredi muké apa yaké béné yo, kapu yaga pulak?”

³⁹ *Naate wadéka bét wak, “Ao. Waga yaké ané apa yo.” Naate wabétka dé wak, “Kapéredi mu wunat yadaran pulak bénat yaké de yo. Kaagél kutwuréran pulak béné kaagél kutké béné yo. Wan adél.

⁴⁰ Kukba kiyadé wuna yéknwun tuwa taaba, kiyadé wuna aki tuwa taababa raké yo? Wuné wani muké wakaapuk yaké wuné yo. Wan wuna kudi kaapuk. Waba raran duké Got déknyényba déku mawuléba débu wak.”

⁴¹ Wani kudi wadéka de Jisasna du taaba vétik wani muké véknwute de Jems bét Jonét rékaréka yak.

⁴² Yadaka dé Jisas waadéka yaadaka dé derét wak, “Guné kutdengék. Nak gena némaan du de du taakwaké apa yate de wo, deku kudi miték véknwute deku jébaa yadoké.

⁴³⁻⁴⁴ *Guné de yakwa pulak yakaapuk yaké guné yo. Guné wale rakwa du nak Gotna méniba némaan ban raké mawulé yadéran, dé guna jébaa yakwa du raké dé yo. Rate dé guna kudi véknwute waganékwa pulak yaké dé yo.

⁴⁵ *Wuné Akwi Du Taakwana Nyaan waga wuné yo. Nak du taakwaké jébaa yate derét kutkalé yaké wuné yaak. Du taakwa wunéké jébaa yadaranké sanévéknwukaapuk yate wuné yaak. Wuné kiyae wupmalemu du taakwat

---

* **10:39:** Ap 12:2; Re 1:9   * **10:43-44:** Mk 9:35   * **10:45:** 1 Ti 2:5-6

Setenna taababa kéraawuru de Got wale miték rasaakudoké wuné yaak.” Naate dé Jisas déku duwat wak.

Jisas méni kiyaan dut dé kutnébulék

⁴⁶ Kukba Jisas déku du wale Jerikot de yék. Ye saabe Jeriko kulaknyénytakne de wupmalemu du taakwa wale de yaabuba yék. Yédaka dé méni kiyaan du nak yaabuba rate dé du taakwat yéwaaké yaawik. Wani du wan Timiasna nyaan Batimias.

⁴⁷ *Yaawite dé kudi véknwuk Nasaret ban Jisas yédéka. Véknwute dé Jisasnyét waate dé wak, “Ménawa, Devitna képmawaara. Méné Devit pulak némaan ban rate wunéké mé mawulé lékménu.”

⁴⁸ Naate wadéka wupmalemu du taakwa dérét waatite de wak, “Akélak mé ra.” Naate wadaka dé kaapuk akélak radén. Tépa waate dé wak, “Némaan Ban, Devitna képmawaara, wunéké mé mawulé lékménu.”

⁴⁹ Naate wadéka Jisas véknwutakne yaabuba téte dé wak, “Wani dut mé wakwe wunéké yaadu.” Naate wadéka de méni kiyaan dut wak, “Jisas dé wo, déké yéménuké. Méné mé raap. Yéknwun mawulé yaké méné yo.”

⁵⁰ Naate wadaka dé yépmaa yadéka saapme radén baapmu wut yasétakne dé raapme yék Jisaské.

⁵¹ Ye saabadéka dé dérét waatak, “Ménat samu yawuruké méné mawulé yo?” Naate waatadéka dé méni kiyaan du wak, “Némaan du, méni tépa véké wuné mawulé yo.”

---

* **10:47:** Mt 9:27

52 *Naate wadéka dé wak, “Méné bulaa yéké méné yo. Ménat kutnébulwuréran apaké miték sanévéknwuménék bulaa ména méni yéknwun dé yo.” Naate wadéka déku méni bari yéknwun yadéka dé miték vék. Véte dé Jisas wale yaabuba yék.

11

Jisas némaan ban rate dé Jerusalemét wulaak

¹⁻² Jisas déku du wale de Jerusalemét waarédakwa yaabuba waarék. Waaréte Betpasi tédéka Betani wawo tédéka de vék. Wani gayé vétik Oliv nébuba bét tu. Jerusalem tékwaba bét tu. Véte saabaké yate Jisas dé déku du vétiknét wak, “Béné wani gayét wulae béné véké yo donki nyaanét nak. Miba lékitaknadak dé tu. Déknyényba du déku butgulba kaapuk radén. Béné dérét lépmwénye béné kure yaaké yo.

³ Yabénu du nak bénat kéga waatadéran, ‘Samu yaké béné wani donki nyaan lépmwényék?’ Naate wadéran béné kéga waké béné yo, ‘Némaan Ban dé wani donkiké mawulé yo. Dé bari kwayésatiké dé yo.’ Waga béné dérét waké yo.”

⁴ Wani kudi véknwutakne bét ye bét vék donki ga maaknaba miba lékitaknadaka yaabuba tédéka. Vétakne bét wani donkina baagwi lépmwényék.

⁵ Lépmwényébétká de du las waba téte de wak, “Wani donki nyaan lépmwénye samu yaké béné yo?”

---

* **10:52:** Mk 5:34

6-7 Naate waatadaka bét Jisas wakwen pulak wakwek. Wakwebétka de kusékétdaka bét donki nyaan kure yék Jisaské. Ye bét bétku baapmu wut las donkina butgulba bét akutaknak. Akutakn-abétka dé Jisas waba rak.

8 Rate yédéka de wupmalemu du taakwa baapmu wut las de yaabuba taknate de yaabu kusok. Yadaka du las de tépmaa tu pulak mu yaabuba taknate de yaabu kusok.

9*Yatakne de du taakwa baadi las taale yédaka de las Jisasna kukba yéte némaanba de waak:

Némaan Ban Got wadék dé yao. Wan yéknwun.

Got dérét kutkalé yaké dé yo.

10 Naana képmawaara Devit déknyényba némaan ban radén pulak, dé némaan ban rate naanéké miték véké dé yo.

Némaan ban radéran tulé bari dé yao. Wan yéknwun.

Awuréba rakwa ban Gotna yéba kevékéké naané yo.

Naate de waak.

11 Waadaka Jisas dé Jerusalemét wulaak. Wulae dé Gotna kudi buldakwa némaa gat wulaak. Wulae dé akwi gwalmat vék. Vétakne nyaa dawuliké yadéka dé wani tulé jébaa yamuké kélik yate déku du wale Jerusalem kulaknyénytakne de Betanit tépa yék.

Jisas wadéka dé mi nak rékaa yak

---

* 11:9: Sam 118:25-26

12 Jisas Betaniba kwae ganbaba dé Jerusalemét gwaamale yéké nae yaabuba yédéka dé dérét kaadé yak.

13 Yadéka yéte dé vék yéknwun sék akukwa mi nak apa séknaaba tédéka. Wupmalemu gaga wani miba tédéka véte déku mawuléba dé wak, “Wupmalemu gaga tédéka sék dé akuk. Las géle kaké wunék.” Naate watakne dé wani misék géle kaké yék. Ye wani misék las akwe tédéka kaapuk védén. Wani misék akukwa tulé wekna kaapuk yaan. Gaga male tédéka dé vék.

14 *Véte dé wak, “Du taakwa kényi miba tépa sék géle kakaapuk yaké de yo.” Naate wadéka déku du de déku kudi véknwuk.

Gotna kudi buldakwa némaa gaba dé duwat kélésalak

15 Jisas déku du wale de Jerusalemét yék. Ye saabe dé Gotna kudi buldakwa némaa gat wulae dé vék du las gwalmu kwayéte yéwaa nyégéldaka. Vétakne dé derét kélésalak. Kélésalate dé nak gena yéwaa nyégélte wani gayéna yéwaa kwayékwa duna jaabé takugérutnyék. Yate dé viyae Gotké kwayédaran api kwayékwa du ran mi tabé takubalaakuk.

16 Yate dé derét wak, “Guné kényi gaba gwalmu las kérae kure yeyé yeyakaapuk yaké guné yo.”

17 *Naate watakne dé wak, “Kényi kudi Gotna nyégaba dé kwao: Got dé wak, ‘Akwi kápmaaba yaan du taakwa wuna gat yaale wuné wale kudi bulké de yo.’ Naate dé Got wak. Wani kudiké guné kaapuk sanévéknwugunékwa. Guné kényi

---

* 11:14: Mk 11:20 * 11:17: Ais 56:7

gaba Got wale kudi kaapuk bulgunékwa. Guné gwalmu kwayéte yéwaa nyégélgunéka kényi ga kén sél yakwa du paakwe rakwa ga pulak.”

18 *Naate wadéka de akwi du taakwa déku kudi véknwute de kwagénék. Kwagéndaka de nyédé duna némaan du, apa kudiké kutdénkwa du wawo de wani muké kudi véknwuk. Véknwute wup de yak Jisaské. Wup yate de wak, “Yaga pulak dérét viyaapéregé naané yo, wupmalemu du taakwa déku kudi véknwute mawulé yate kwagéndakwa bege?” Naate de wak.

19 Nyaa dawulidéka Jisas déku du wale de Jerusalem kulaknyénytakne de tépa yék.

Gotké miték sanévéknwute dérét waataké de yo

20 *Nak gayéba kwae ganbaba raapme Jisas déku du wale Jerusalemét gwaamale yéte de vék wani mi rékaa ye tédéka. Gaga, apa, mégi wawo, akwi dé rékaa yak.

21 Yadéka Pita vétakne dé Jisas wadén kudiké sanévéknwute dé dérét wak, “Némaan du, mé vé. Wani mi débu rékaa yak. Nalé méné wani miké méné wak, ‘Du taakwa kényi miba tépa sék géle kakaapuk yaké de yo.’ Naate waménék bulaa débu rékaa yak.”

22-23 *Dé waga wadéka Jisas dé derét wak, “Gunat wuné wakweyo. Guné Gotké miték sanévéknwute mawulé vétik yakaapuk yate kéga wagunéran, ‘Got wuna kudi véknwuké dé yo.’ Naate wagunéran guné kényi nébu ye kusba dawuliduké wagunu dé ye kusba dawuliké dé yo.

---

* 11:18: Mk 14:1   * 11:20: Mk 11:14   * 11:22-23: Lu 17:6

24 *Wani muké sanévéknwute gunat wuné wakweyo. Guné Gorét waatate dé waatagunéran pulak gunéké apa yaduké guna mawuléba wa-gunéran guné dérét waatagunu dé gunéké waga yaké dé yo.

25 *“Guné Got wale kudi bulte téte yéknwun mawulé yaké guné yo. Nak du taakwa gunat kapéredi mu yadaran guné yadan kapéredi muké tépa sanévéknwukaapuk yaké guné yo. Waga yagunéran awuréba rakwa ban guna yaapa Got yagunén kapéredi mu yatnyéputiye dé wani muké tépa sanévéknwukaapuk yaké dé yo.

26 [Guné nak du taakwa gunat yadan kapéredi muké wekna sanévéknwute derét yakataké mawulé yagunéran awuréba rakwa ban guna yaapa Got yagunén kapéredi muké wekna sanévéknwute dé wani kapéredi mu yatnyéputikaapuk yate gunat yakataké dé yo.]” Naate dé Jisas wak.

Jisasnyét de waatak, “Kiyadé wak méné wani jébaa yo?”

27 Jisas déku du wale de tépa gwaamale yék Jerusalemét. Ye saabe dé Gotna kudi buldakwa némaa gat tépa wulaak. Wulae yeyé yeyadéka de nyédé duna némaan du, apa kudiké kutdénkwa du, kubu du, waga de déké yék.

28 *Ye de dérét wak, “Samu apa kérae méné wani jébaa yo? Kiyadé wak méné wani jébaa yo?”

29 Naate wadaka dé derét wak, “Wuné wawo nak kudi gunat waataké wuné yo. Waatawuru

* 11:24: Mt 7:7; Jo 14:13-14
2:18

* 11:25: Mt 6:14-15

* 11:28: Jo

guné wuna kudi kaatagunéran wuné guna kudi kaataké wuné yo.

³⁰ Guné mé wakwe. Kiyadé Jonét wak dé du taakwat gu yaakutaknak? Got dé waga wak, kapu kékmaaba rakwa du dé nak waga wak?”

³¹ Naate waatadéka de deku kapmu bulte waarute de wak, “Naané kéga wanaran, ‘Got dé waga wak.’ Naate wanaran dé naanat kéga waké dé yo, ‘Samuké guné déku kudi kaapuk véknwugunén?’

³² *Sal naané kéga waké naané yo? ‘Kékmaaba rakwa du dé nak wak.’ Naate wakaapuk yaké naané yo, du taakwaké wup yanakwa bege. Wup-malemu du taakwa de Jonké wo, ‘Gotna yéba kudi wakwen du nak. Wan adél.’ Naate de wo.”

³³ Waga bultakne de yénaa yate Jisasnyét wak, “Naané las kaapuk kutdénngan. Wani muké wakwekaapuk yaké naané yo.” Naate wadaka dé derét wak, “Wuné wawo wunat wadék yae keni jébaa yawurékwa banké wakwekaapuk yaké wuné yo.” Naate dé derét wak.

12

Jisas aja kudi dé wakwek wain yaawiké téségén duké

¹ Jisas dé keni aja kudi derét wakwek: “Du nak dé wain mi tékwa yaawi nak yak. Raatmu gitakne dé wain mi tawuk. Tawutakne dé kukba wain gu kérae kaké nae wain sék guriksade akibésdaran waagu dé matuba vaak. Vaatakne dé yaawiké téségédaran sémény ga dé nak kaak. Yawurétakne

---

* 11:32: Mt 21:46

dé wani yaawiké téségéte yaawiba jébaa yate yéwaa nyégélké mawulé yan duké dé kwayék. Kwayétakne dé nak kápmaat yék.

² Misék gélédaran tulé yaadéka dé dé wale rate jébaa yakwa dut nak wak, dé déku yaawit yéduké. Dé misék las kwayédo kure yaaduké dé mawulé yak.

³ Yate wadéka déku du yédéka de yaawiké téségékwa du dérét viyaak. Viyaate de dérét wak, dé misék kéraakaapuk ye bakna yédoké.

⁴ Wadaka yaawina bapaduké gwaamale yédéka dé déku dut nak wawo wadéka dé déké yék. Yédéka de déku maaknaba viyaate de dérét kapéredi mu yak.

⁵ Yadaka dé yaawina bapadu déku jébaa yakwa dut nak wawo wadéka dé yék. Yédéka de dérét viyaapéreknék. Yadaka dé bapadu duwat las wawo wadéka de yék. Yédaka de derét las viyaate lasnyét de viyaapéreknék.

⁶ Yadaka kukba dé yaapa déku mawuléba dé wak, ‘Wuna nyaan male dé ro. Déké wuné mawulat kapére yo. Déku kudi véknwuké de yo.’ Naate watakne dé déku nyaanét wadéka dé yaawiké téségékwa duké yék.

⁷ Yédéka de yaawiké téségékwa du dérét véte de deku kapmu kudi bulék. Bulte de kéga wak, ‘Yaawina bapadu kiyaadu wani nyaan déku yaapana akwi gwalmu kéraaké dé yo. Naané dérét viyaapérektakne kényi yaawi kéraaké naané yo.’

⁸ *Waga watakne de dérét kure viyaapéreknék. Viyaapérektakne de déku gaaba ségwi kérae

---

* 12:8: Yi 13:12

yaawi kulaknyénytakne kaapat yatjagwadék.”

⁹ Jisas waga watakne dé derét wak, “Guné yaga guné sanévéknwu? Yaawina bapadu yae yaawiké téségén duwat yaga pulak yaké dé yo? Dé yae wani duwat viyaapérekge dé yo. Viyaapérekne nak duké wani yaawi kwayéké dé yo.

¹⁰⁻¹¹ *Viyaapérekdan nyaanké kényi kudi Gotna nyégaba dé kwao:

Ga kaakwa du yéknwun matuké sékalte naku-rak matuké kélik yadaka dé bakna rak.

Radéka Némaan Ban Got wani matut véte dé wak, ‘Wan yéknwun matu. Wani matu radu ga miték kwaaké dé yo.’ Naate watakne wani matu kérae taknadéka dé ga miték kwaak. Kwaadéka naané véte naané yéknwun mawulé yo.

Wani kudi Gotna nyégaba vétakne guné kaapuk miték sanévéknwugunékwa.” Naate dé Jisas wak.

¹² Wani kudi wadéka de némaan du de kutdengék. Jisas deké dé wani kudi wakwek. Waga kutdengte de wak, “Naané dérét kure raamény gaba taknaké naané yo.” Naate watakne de dérét kaapuk kutdan, du taakwa derét waatimuké wup yadan bege. Yate de dérét kulaknyénytakne de yék.

Takis kwayédakwaké de Jisasnyét waatak

¹³ Némaan du las deku kapmu bulte de wak, “Naané Jisasnyét kés mu nak muké waatanaran sal dé kapéredi kudi kaataké dé yo, kapu kaapuk? Dé kapéredi kudi wadéran naané dérét kure raamény gaba taknaké naané yo.” Naate wate de

* **12:10-11:** Sam 118:22-23; 1 Pi 2:6-8

Parisina du las, Yerotna du wawo derét wadaka de Jisaské yék.

¹⁴ Ye de dérét wak, “Némaan du, méné Gotna jébaaké derét méné yakwatnyu. Méné adél kudi male wakwete derét Gotna kudiké miték méné yakwatnyu. Méné nakurak kudi male méné wakweyo, némaan du taakwa, bakna du taakwat wawo. Méné deké wup kaapuk yaménékwa. Waga naané kutdéngek. Méné waga yate bulaa méné naanat mé wakwe. Yaga méné sanévéknwu? Naana apa kudi yaga dé wo? Naané takis Romna némaan banké kwayéké naané yo, kapu kaapuk?”

¹⁵ Naané takis kwayénaran wan yéknwun, kapu kaapuk?” Naate wadaka dé Jisas deku mawulé dé kutdéngek. De deku mawuléba kéga de wak, “Bulaa dé kapéredi kudi wadu naané dérét kure raamény gaba taknaké naané yo.” Naate wadaka Jisas kutdénge de dérét wak, “Guné yénaa yakwa du guné. Samuké nae guné wunat waga waato? Guné wunéké yéwaa nak mé kure yaa véwuru.”

¹⁶ Naate wadéka de déké yéwaa nak kure yék. Kure yédaka dé wak, “Kéni yéwaaba kwaakwa nyaap wan kiyadéna nyaap? Kiyadéna yé de kéni yéwaaba kavik?” Naate waatadéka de wak, “Wan Romna némaan bannan.”

¹⁷ *Naate wadaka dé dérét wak, “Wan adél. Romna némaan banna mu guné déké kwayéké guné yo. Gotna mu guné Gotké kwayéké guné yo.” Naate wadéka de wani kudi véknwute déké kwagénte de sanévéknwu wanévéknwuk.

---

* **12:17: Ro 13:7**

Du kiyae nébéle raapdaranké de Jisasnyét waatak

¹⁸ *Sadyusina du deku mawuléba de kéga wak, “Kiyaan du taakwa tépa nébéle raapkaapuk yaké de yo.” Naate de wak. De las Jisaské ye de dérét kéga wak.

¹⁹ * “Némaan du, méné du taakwat Gotna jébaaké méné yakwatnyu. Méné kényi muké naanat mé wakwe. Déknyényba Moses kéga dé kavik: Némaadu taakwa ye nyaan kéraakaapuk ye kiyaadu déku taakwa raléran déku wayékna wani taakwa yaké dé yo. Yadu nyaan kéraalu wani nyaanké waké de yo, ‘Némaaduna nyaan.’ Naate waké de yo. Waga dé Moses kavik.

²⁰ Bulaa mé véknwu. Déknyényba némaadugu wayéknaje nak taaba sékét nak taababa kayék vétik de rak. Némaadu taakwa ye baadi kéraakaapuk ye dé kiyaak.

²¹ Kiyaadéka déku wayékna wani taakwa ye baadi kéraakaapuk ye, dé wawo kiyaak. Kiyaadéka nak wayékna wani taakwa ye baadi kéraakaapuk ye dé kiyaak.

²² Kiyaadéka akwi wayéknaje waga male ye de akwi baadi kéraakaapuk ye de kiyaak. Yadaka kukba lé wani taakwa kiyaak.

²³ Bulaa naanat mé wakwe. Kiyaan du taakwa nébéle raapdaran tuléké méné wakweyo. Wani tulé wani taakwa kiyadé wale raké lé yo? Déknyényba wani némaadugu wayéknaje akwi de lérét yak.” Naate de Sadyusina du Jisasnyét wakwek.

---

* **12:18:** Ap 23:8   * **12:19:** Diu 25:5

²⁴ Jisas deku kudi véknwute dé derét wak, “Guné Gotna nyégaba kwaakwa kudi las kaapuk kutdénngunén. Kutdénngkaapuk yate Gotna apaké wawo kaapuk kutdénngunén. Yagunéka guna mawulé sépélak dé yo.

²⁵ Mé véknwu. Kukba Got wadu kiyaan du taakwa nébéle raapme de Gotna gayéba rate déku kudi kure giyaakwa du pulak raké de yo. Rate du de taakwa yakaapuk yaké de yo. Taakwa de du rakaapuk yaké de yo.

²⁶ *Kudi las wawo wakweké wunék, kiyaan du taakwa nébéle raapdaranké. Déknyényba makwal mi nak yaa yaandéka dé Moses téte védéka dé Got dérét kudi wakwek. Wakwedén kudi Moses Gotna nyégaba kéga dé kavik: Wuné Ebrayamna némaan ban. Wuné Aisakna némaan ban. Wuné Jekopna némaan ban. Wuné deku némaan ban Got wuné ro. Waga kavidéka guné wani kudi déku nyégaba vétakne guné kaapuk miték sanévéknwugunékwa.

²⁷ Wani kudiké sanévéknwute naané kutdénngék. Dé kiyaan duna némaan ban kaapuk radékwa. Wani du déknyényba de kiyaak. Taale de kiyaak. Kukba Got dé wani kudi wak. De kiyae tépa nébéle raapme radaka dé Got wani kudi wak. Got kiyae nébéle raapme rakwa duna némaan ban dé ro. Got wan kulé rakwa duna némaan ban. Waga naané kutdénngék. Guné nak kudi wagunéka guna mawulé sépélak dé yo.” Naate dé Sadyusina duwat wak.

---

* **12:26:** Eks 3:2-6

Akwi kudit talaknan kudiké dé Jisas kudi wakwek

²⁸ De kudi buldaka dé apa kudiké kutdénkwa du nak dé waba téte dé véknwuk. Véknwudéka Jisas Sadyusina kudi miték kaatadéka dé véknwutakne yae dé Jisasnyét waatak, “Naana apa kudiba samu némaa kudi dé akwi némaa kudit talaknak?”

²⁹ Naate waatadéka dé Jisas wak, “Kéni kudi dé akwi némaa kudit talaknak: Isrelna du taakwa, guné mé véknwu. Naana Némaan Ban Got wan nakurak male. Dé kapmu némaan ban dé ro.

³⁰ Guné guna Némaan Ban Gotké mawulat kapére yaké guné yo. Yate guné dérét wagunu dé guna mawulé, guna wuraanyan, guna yaamabi, guna apaké dé némaan ban raké dé yo.

³¹ *Nak némaa kudi kéga: Guné guna sépéké mawulat kapére yagunékwa pulak, nak du taakwaké mawulat kapére yaké guné yo. Yate derét kutkalé yaké guné yo. Wani kudi vétik wan némaa kudi. Akwi némaa kudit débu talaknak.”

³² Dé waga wadéka dé wak, “Némaan du, méné miték ménébu wakwek. Naana Némaan Ban Got dé kapmu naana némaan ban dé ro. Nak némaan ban kaapuk. Méné adél kudi ménébu wakwek.

³³ Wakweménén pulak, du taakwa Gotké mawulat kapére yaké de yo. Yate de dérét wadu dé deku mawulé, deku wuraanyan, deku yaamabi, deku apaké dé némaan ban raké dé yo. Radu de deku sépéké mawulat kapére yadakwa pulak, de nak du taakwaké mawulat kapére yaké de yo. Naané wani kudi vétik véknwute

---

* **12:31:** Ro 13:9-10; Ga 5:14

naané miték yaké naané yo. Wani kudi vétik déknyényba wakwedan kudit débu talaknak. Déknyényba wadaka naané kwaami viyae matu jaabéba tuwe naané Gotké kwayék. Kadému wawo naané Gotké kwayék. Ména kudi Gotké kwaami kadému kwayénakwa kudit dé talaknak. Wakweménén kudi wan némaa kudi.”

³⁴ Wani du miték sanévéknwute dé waga wak. Wadéka dé Jisas véknwute dé dérét wak, “Sal walkamu re méné Gotna kémba yaalaké méné yo?” Naate wadéka de nak kudi Jisasnyét waata-muké de wup yak.

Jisas dé derét waatak Got wadén banké

³⁵ Jisas Gotna kudi buldakwa némaa gaba kudi wakwete dé derét wak, “Apa kudiké kutdénkwa du de wo, ‘Got wadén ban Kraais wan Devitna képmawaara.’ Samuké de waga wo?”

³⁶ *Déknyényba Kraais keni képmaaba rakaapuk yadéka Gotna Yaamabi Devitna mawuléba wulae tédéka Devit dé Kraiské kéga wak, ‘Wuna Némaan Ban.’ Naate wate dé kéga wak:

Némaan Ban Got wuna Némaan Banét dé wak,
‘Méné némaan ban rate wuna yéknwun tuwa taababa raké méné yo.

Raménu wuné wawuru ména maama ména taababa raké de yo.

Rado méné némaan ban rate deké véké méné yo.’

Naate dé Got wak.

³⁷ Devit wani kudi wakwete dé Kraiské ‘Wuna Némaan Ban’ dé naak. Samuké dé Devit Kraiské waga wak? Devit Got wadén ban Kraiské ‘Wuna

---

* **12:36:** Sam 110:1; Ap 2:34-35

Némaan Ban' naadéka yaga pulak dé Krai Devitna képmawaara ro? Krai Devitna képmawaara rate Devitna némaan ban wawo dé ro, kapu yaga pulak?" Waga Jisas wadéka de wupmalemu du béré taakwa béré déku kudi véknwute de déké yéknwun mawulé yak.

Apa kudiké kutdénkwa duké dé Jisas kudi wakwek

³⁸ Jisas keni kudi wawo dé derét wakwek: "Guné apa kudiké kutdénkwa duké jéraru yaké guné yo. De sémény baapmu wut kusadatakne du taakwa jawudakwa taaléba yeyé yeyaké de mawulé yo. Yeyé yeyate du taakwa derét véte kéga wadoké de mawulé yo: 'Wan naana némaan du dewa yaakwa.' Naate wadoké de mawulé yo.

³⁹ De Gotna kudi bulnakwa gat wulae de némaan duna taaléba raké de mawulé yo. De wupmalemu du wale kadému kate de yéknwun taaléké sékalte du taakwana méniba raké de mawulé yo, de véte deku yéba kevérekdoké.

⁴⁰ De dukiyaataakwana gwalmu akwi de kérao. De yénaa yate némaa kudi Gorét wakweyo, nak du derét véte deku yéba kevérekdoké. Yadakwaké Got wadu apakélé kapéredi mu deké yaaké dé yo." Naate dé wak.

Gwalmu yakaapuk dukiyaataakwa lé yéwaa taknak

⁴¹ Jisas Gotna kudi buldakwa némaa gaba rate dé vék wupmalemu du taakwa Gotké yéwaa kwayédaka. Wupmalemu gwalmu yan wupmalemu du taakwa apakélé yéwaa kwayédaka dé vék.

⁴² Védéka gwalmu yakaapuk dukiyaataakwa nak yae makwal yéwaa vétik Gotké kwayéléka dé vék.

⁴³⁻⁴⁴ *Véte déku duwat waatakne dé derét wak, “Wupmalemu gwalmu yan du taakwa de Gotké yéwaa las de kwayék. Kwayédaka deku yéwaa las wawo dé ro gaba. Wani taakwa makwal yéwaa vétik kwayéte lé kure ralén yéwaa akwi lé kwayék. Kwayétakne lé kadému kéraaléran yéwaa kaapuk. Gotké kwayélékwa yéknwun paaté kwayédakwa paatat débu talaknak. Adél wuné gunat wakweyo.” Naate dé Jisas wak.

13

Gotna kudi buldakwa némaa ga yaalébaandaranké dé wakwek

¹ Jisas Gotna kudi buldakwa némaa ga kulaknyényké yadéka déku du dé nak dérét wak, “Némaan du, kényi yéknwun ga mé vé. Yéknwun matut male de yak.”

² *Naate wadéka dé Jisas dérét wak, “Ao, bulaa wan yéknwun ga. Yéknwun matut yadaka naané vu. Kukba du yae kényi ga akwi yaalébaanké de yo. Yaalébaante de kényi matu kérae yatjadado kényi matu nak matuba kwaakaapuk yaké de yo.”

Wupmalemu kapéredi mu yaadéranké dé Jisas kudi wakwek

³⁻⁴ Wani kudi watakne Jisas wani ga kulaknyénytakne ye dé Oliv nébat waarék. Waare rate dé Gotna kudi buldakwa némaa gat vék.

---

* **12:43-44:** 2 Ko 8:12   * **13:2:** Lu 19:44

Védéka de déku du Pita, Jems, Jon, Andru, de male déké ye de dérét wak, “Naanat mé wakwe. Yani nyaa Gotna ga yaalébaanké de yo? Samu mu taale yaadu vétakne naané kéga waké naané yo? ‘Bulaa wani kapéredi mu yaaké dé yo.’ Yani nyaa naané waga waké naané yo?”

⁵ Naate waatadaka dé wak, “Guné jérawu yaké guné yo. Yate yénaa yakwa duna kudi véknwukaapuk yaké guné yo.

⁶ *Wupmalemu du yae wuna yéba wakwete yénaa yate nak nak kéga waké de yo, ‘Wuné Got wadén ban Krais wuné.’ Naate wado wupmalemu du taakwa yénaa yadan kudi véknwuké de yo.

⁷ Wupmalemu du waariyaké de yo. Waariyado nak du waariyadakwaké kudi bulké de yo. Yado véknwute guné wup yakaapuk yaké guné yo. Taale waga yaké de yo. Sésékukba yaaran tulé kukba yaaké dé yo.

⁸ Nak kápmaaba rakwa du taakwa de nak kápmaaba rakwa du taakwa wale waariyaké de yo. Nak némaan banna kém nak némaan banna kém wale waariyaké de yo. Wupmalemu kápmaaba wupmalemu apu anyék kutké lé yo. Du taakwa kaadé wale re kiyaaké de yo. Wani kapéredi mu wan taakwa nyaan batnyé kéraaké yate kaagél kutdakwa pulak. Wani taakwa kaagél las wawo kutdaran pulak, kukba kapéredi mu las wawo yaaké dé yo.

⁹ * “Guné jérawu yaké guné yo. Guné wuna du ragunékwaké du las wuna jébaaké kélík yate

---

* 13:6: Mk 13:21, 22; 1 Jo 2:18   * 13:9: Mt 10:17-22

gunat kulékiye gunat kotimké de yo. Gotna kudi buldakwa gaba gunat viyaaké de yo. Gunat kure yédo guné deku némaan duna méniba téké guné yo, wuna jébaa kutgunékwa bege. Téte guné wuna kudi derét wakweké guné yo.

¹⁰ *Wuna du taakwa taale de akwi kápmaaba rakwa du taakwat wuna kudi wakweké de yo. Wakwedo sésékukba yaaran tulé yaaké dé yo.

¹¹ Gunat kure kotimdo guné taale guna mawuléba kéga wakaapuk yaké guné yo, ‘Naané deku kudi yaga pulak kaataké naané yo?’ Naate wakaapuk yaké guné yo, wani tulé Gotna Yaamabi wakwegunéran kudi gunéké kwayédéran bege. Gotna Yaamabi guna mawuléba téte gunat kudi wakweké dé yo. Wakwedu guné véknwute wani kudi derét wakweké guné yo. Guna mawuléba sanévéknwute kudi wakwemarék yaké guné yo.

¹² Wani kapéredi tulé wupmalemu du deku némaadugu wayéknajet kotimdo de némaadugu wayéknajet viyaapérekgé de yo. Yaapa deku baadit kotimdo de wani baadit viyaapérekgé de yo. Baadi wawo deku néwepat kotimdo de néwepat viyaapérekgé de yo.

¹³ *Guné wuna du ragunékwaké akwi du taakwa gunéké kélik yaké de yo. Wani muké wup yakaapuk yaké guné yo. Deku mawuléba apa yate wuna jébaa kutsaakuran du taakwat Got kéraadu de dé wale apuba apuba miték rasaakuké de yo. Yalakmarék yaké de yo.” Naate dé Jisas

* **13:10:** Mt 28:19   * **13:13:** Jo 15:18-21

wak.

Kapéredi mu yadaranké dé Jisas kudi wakwek

¹⁴ Guné kényi nyégaba véte kényi muké miték sanévéknwuké guné yo.

Wani kudi watakne dé Jisas kéga wakwek: “Déknyényba Gotna yéba kudi wakwen du nak dé kényi kudi kavik: Kukba du nak yae Gotna kudi buldakwa némaa gaba Got waatidén mu nak taknaké dé yo. Taknadu de wani gaké ‘Kapéredi ga’ naaké de yo. Waga kavidén mu yaaladu guné véké guné yo. Véte wani tulé guné Judiaba rakwa du taakwa guna gayé kulaknyénytakne nébat bari yaage yéké guné yo.

¹⁵ *Wani tulé kaapaba rakwa du taakwa bari yaage yéké de yo. Deku gwalmu kéraaké deku gat tépa wulaakaapuk yaké de yo. Bakna yaage yéké de yo.

¹⁶ Yaawiba tékwa du taakwa gayét gwaamale ye baapmu wut las wawo kéraakaapuk yaké de yo. Bari yaage yéké de yo.

¹⁷ Wani kapéredi tulé nyaan tékwa taakwa, baadiké munyaa kwayékwa taakwa bari yaage yéké yapatiké de yo. Deké wuné mawulé léknu.

¹⁸ Wani kapéredi tulé maas viyaakwa tuléba yaadéran yaga pulak guné bari yaage yéké guné yo? Yégunéranké sanévéknwute guné Gorét waataké guné yo, maas viyaakwa tuléba wani kapéredi tulé yaakaapuk yaduké.

¹⁹ Wani tulé wupmalemu kapéredi mu yaaké dé yo. Wani kapéredi mu akwi kapéredi mat

---

* **13:15:** Lu 17:31

talaknaké de yo. Déknyényba Got akwi mu kuttak-nadén tulé waga pulak kapéredi mu las kaapuk yaan. Bulaa wawo kukba wawo waga pulak kapéredi mu tépa yaakaapuk yaké dé yo.

²⁰ Wani kapéredi mu yaadu Got déku du taak-waké mawulé lékte wadu wani kapéredi mu bari kaapuk yaké dé yo. Waga wakaapuk yadu mukatik akwi du taakwa kiyaado.

²¹ “Wani tulé du las gunat kéga wadaran, ‘Kéni dut mé vé. Kén Got wadén ban Kraais.’ Naate wadaran guné deku kudi véknwukaapuk yaké guné yo. De kéga wadaran, ‘Wani dut mé vé. Wan Got wadén ban Kraais waba dé ro.’ Naate wadaran guné deku kudi véknwukaapuk yaké guné yo. De yénaa de yo.

²² *Wupmalemu du yae Gotna du taakwat yénaa yate nak nak kéga waké de yo, ‘Wuné Got wadén ban Kraais wuné.’ Waga wado las yénaa yate nak nak kéga waké de yo, ‘Wuné Gotna yéba kudi wakwekwa du wuné.’ Naate watakne de yénaa taknate kés pulak nak pulak apa jébaa, déknyényba vékaapuk yagunén apa jébaa wawo yaké de yo. Guna mawulé yaalébaanké de waga yaké de yo.

²³ Guné jérawu yaké guné yo. Gunat wunébu wakwek, kukba yaaran muké. Kukba wani mu yaadu guné véte kutdénge guné deku kudi véknwukaapuk yaké guné yo.”

Yaadéranké dé Jisas kudi wakwek

²⁴ *Wani kudi watakne dé Jisas kéga wakwek: “Wani kapéredi mu yédu bari nyaa vékaapuk

---

* **13:22:** 2 Te 2:9; Re 13:13   * **13:24:** 2 Pi 3:10; Re 6:12-13

yadu gaan yaké dé yo. Yadu baapmu wawo vékaapuk yaké lé yo.

²⁵ Yalu akwi kun nyétba akéréké de yo. Akérédo nyétba tékwa akwi mu ségénte yeyé yeyaké de yo.

²⁶ *Yado kényi kápmaaba rakwa du taakwa de Akwi Du Taakwana Nyaan wunat véké de yo. Wuné apat kapére yate nyaa vékwa pulak yate buwiba rate giyaawuru véké de yo.

²⁷ *Védo wuné wawuru wuna kudi kure giyaakwa du akwi kápmaaba tékwa gege gayét ye wuna du taakwat kure yéte nakurakba taknaké de yo.”

Miték sanévéknwudoké dé Jisas kudi wakwek

²⁸ Wani kudi watakne dé Jisas kéga wakwek: “Miké miték mé sanévéknwu. Mi las gaga périye kwényi lépidéka véte guné kutdéngek. Kadému naaré yakwa tulé bulaa dé yao.

²⁹ Wani mit véte tuléké kutdénngunékwa pulak, guné wakwewurén mu véte kutdéngeké guné yo. Wuné bari bari gwaamale yaké wuné yo. Waga kutdéngeké guné yo.

³⁰ Gunat wuné wakweyo. Bulaa rakwa du taakwa las kiyaakaapuk yate wekna rate wakwewurén akwi mu véké de yo.

³¹ Nyét kápmaa wawo kaapuk yaké dé yo. Wuna kudi kaapuk yamarék yaké dé yo. Rasaakuké dé yo. Adél wuné gunat wakweyo.

Gwaamale yaadéran nyaaké kutdénngaapuk yadaranké dé wakwek

---

* **13:26:** Mt 26:64   * **13:27:** 1 Te 4:16-17

32 **“Yani nyaa gwaamale yaaké wuné yo? Kéni kępmaaba rakwa du taakwa wani nyaaké kaapuk kutdéndan. Gotna kudi kure giyaakwa du wawo wani nyaaké kaapuk kutdéndan. Wuné Gotna nyaan rate wuné wawo las kaapuk kutdéngwurén. Wuna yaapa dé kapmu dé gwaamale yaawuréran nyaaké kutdéngék.*

33 **Guné wunéké raségéte miték véké guné yo. Wuné guna Némaan Ban yaawuréran nyaaké kaapuk kutdénggunén. Yate guné wunéké raségéte miték véké guné yo.*

34 *“Kéni kudiké mé sanévéknwu. Némaan du nak gayét yéké yate taale dé déku jébaa yakwa duké nak nak jébaa kwayék. Kwayétakne dé gwéspétéké téségékwa dut wak, ‘Méné wuna gaké miték téségéké méné yo.’ Naate watakne déku ga kulaknyényetakne dé séknaa gayét yék. Wani du yéknwun jébaa yate gwaamale yaadéranké sanévéknwute miték raségéké de yo.*

35 **Guné wani du pulak jébaa yate miték raségéké guné yo. Guné kaapuk kutdénggunén. Yani nyaa wuné guna némaan ban tépa yaaké wuné yo? Garabu yaaké wuné yo, kapu nyédé gubés yaaké wuné yo? Yé tékgé yadu yaaké wuné yo, kapu ganbaba yaaké wuné yo? Wani muké guné kaapuk kutdénggunén.*

36 *Wuné bari yaaké wuné yo, kapu kaapuk? Yaawuréranké sanévéknwute miték raségéké guné yo. Guné wunéké yékéyaak ye widé kwaamuké guné miték raségéké guné yo.*

---

* 13:32: Ap 1:7   * 13:33: Mt 25:13   * 13:35: Lu 12:37-38

³⁷ Gunat wakwewurén kudi akwi du taakwat wuné wakweyo. Guné akwi gwaamale yaawuréranké sanévéknwute miték raségéké guné yo.” Naate dé Jisas déku duwat wak.

14

Némaan du Jisasnyét viyaapéreggé de kudi bulék

¹ *Nyaa vétik yédu yis kutkaapuk yadakwa béret kadaran nyaa yaaké dé yo. Wani nyaa de Juda apakélé kadému sérakne kaké de yo. Wani kadémuké de wo Pasova. Wani tulé de nyédé duna némaan du, apa kudiké kutdénkwa du wawo de mawulé yak, de akélak ye Jisasnyét kulékiye dérét viyaapéreggé.

² Yate de wak, “Dérét viyaapéreggé naané yo. Kadému sérakne kanaran nyaa dérét kulékikaapuk yaké naané yo. Bulaa wupmalemu du taakwa wani kadému kaké kéné gayét debu yaak. Bulaa naané Jisasnyét kulékinaran de rékaréka yate naanat némaanba waatiké de yo. De yédo naané dérét kulékiye viyaapéreggé naané yo.” Naate de wak.

Taakwa nak lé yéknwun yaama yakwa gu Jisasna maaknaba sévik

³ Jisas dé Betanit yék. Ye saabe dé déknyényba lepéro yan du déku yé Saimonna gaba dé rak. Rate dé wale kadému kadéka lé taakwa nak matut yadan makwal agérap kure yaak. Wani agérapba yéknwun yaama yakwa gu dé ték. Du wani gu kéraaké wupmalemu yéwaa kwayéké dé yo. Wani

---

* **14:1:** Mk 10:33-34

taakwa yae lé Jisas ranba tête lé agéráp pulaapme déku maaknaba wani gu sévik.

⁴ Séviléka de du las véte deku kapmu bulte de lérét rékaréka yak. Rékaréka yate de wak, “Samuké lé wani gu bakna sévik?

⁵ Wani gu wan yéknwun gu. Lé wani gu kwayétakne wupmalemu yéwaa nyégéle gwalmu yakaapuk du taakwaké kwayélu mukatik wan yéknwun.” Naate watakne de lérét waatik.

⁶ Jisas deku kudiké mawulé yakaapuk yate dé derét wak, “Samuké guné wani taakwat waatiyu? Waga yakaapuk yaké guné yo. Wan yéknwun mu lé yak wunéké.

⁷ Gwalmu yakaapuk du taakwa de guné wale de rasaaku. Rado mawulé yagunéran tulé apuba apuba guné derét kutkalé yaké guné yo. Wuné guné wale rasaakukaapuk yaké wuné yo.

⁸ Wani taakwa lé wunat miték lé yak. Wuné kiyaawuru waaguba rémdaranké sanévéknwute lé bulaa wani gu wuna sépéba sévik.” Naate wate dé Juda gaaba ségwi rémké yate yadakwaké dé wakwek.

⁹ Wakwetakne dé derét kéga wak, “Kukba de wuna kudi akwi kápmaaba wakwete kényi taakwa yan muké wawo wakweké de yo. Wakwete léké sanévéknwuké de yo. Adél wuné gunat wakweyo.” Naate dé derét wak.

Judas Jisasnyét némaan duké kwayéké dé kudi bulék

¹⁰ Wani tulé dé Jisasna du nak déku yé Judas Iskariot dé Gotna gaba jébaa yakwa nyédé duna

némaan duké yék, Jisasnyét deké kwayéké kudi bulké nae.

¹¹ Buldéka de déku kudi véknwute dusék yate de mawulé yak. Yate de déké yéwaa las kwayéké de kudi gik. Kudi gidaka dé ye deké Jisasnyét kwayédéran tuléké dé raségék.

Jisas déku du wale de Pasova waadakwa tuléna kadému kak

¹² Yis kutkaapuk yadakwa béret kadakwa tulé dé yaak. Wani béret batnyé sérakdakwa nyaa de sipsip nyaanét las viyao, Pasova waadakwa tuléna kadémuké. Wani nyaa Jisasna du déké ye de wak, “Yaba ye gwalmu kawu saakérano Pasova waanakwa tuléna kadému rate kaké méné mawulé yo?”

¹³ Naate waatadaka dé du vétiknét wak, “Béné ye Jerusalemét wulae gu tékwa awu yaataran dut nak véké béné yo. Véte béné déku kukba yéké béné yo.

¹⁴ Ye wulaadéran gat wulaaké béné yo. Wulae wani gana bapadut kéga waké béné yo, ‘Gotna kudiké naanat yakwatnyékwa ban dé ménat kéga dé wo: Wuné wuna du wale Pasova waanakwa tuléna kadému kanaran ga yaba dé tu? Naate dé wo.’

¹⁵ Waga wabénu dé awuréba tékwa némaa ga nak wakwatnyéké dé yo. Wani gaba kadému kanakwa jaabé, ranakwa mu wawo dé tu. Béné wani gaba kadému kawu saakéraké béné yo naanéké.”

¹⁶ Naate wadéka bét ye Jerusalemét wulae Jisas wakwen pulak bét vék. Vétakne bét Pasova waanakwa tuléna kadému kawu saakérak.

17 Nyaa dawulidéka dé Jisas déku du taaba vétik maanba kayék vétik wale waga de yaak.

18 Yae rate de kadému kak. Kate dé derét wak, “Naané wale rate kakwa du nak wunat wuna maamaké kwayéké dé yo. Adél wuné gunat wakweyo.”

19 Naate wadéka deku mawulé kapére yadéka kwagénte de nak nak dérét waatak, “Wan wunéké méné wo, kapu kiyadéké méné wo?”

20 Naate waatadaka dé wak, “Wuna du nak. Wuné wale agérapba tékwa guba béret tawukwa du wunat maamaké kwayéké dé yo.

21 Wuné Akwi Du Taakwana Nyaan kiyaaké wuné yo. Gotna nyégaba kiyaawuréranké déknyényba de kudi kavik. Kiyaawuru kapéredi mu yaaké dé yo, wunat maamaké kwayéran duké. Wani dut déku néwaa kéraakaapuk yalu mukatik wan yéknwun.” Naate dé Jisas wak.

Jisas dé déku duké béret gu wawo dé kwayék

22 De rate kadému kate dé Jisas béret kérae dé Gorét wak, “Yéknwun mu ménébu tiyaak. Wan yéknwun.” Naate watakne béret bule dé déku duké kwayéte dé wak, “Guné kéraaké guné yo. Kén wuna sépé.”

23 Naate watakne dé wain gu tén agérap nak kérae dé Gorét wak, “Yéknwun gu ménébu tiyaak. Wan yéknwun.” Naate watakne deké kwayédéka de kak.

24 *Kadaka dé derét wak, “Kén wuna wény. De wunat viyaapérekdo wuna wény akudu guné véte kutdénké guné yo, Got du taakwat kutkalé yaké

---

* 14:24: 1 Ko 10:16; Jo 6:54-56

wakwedén kudi adél yadéranké. Wuné kiyae wupmalemu du taakwat kutkalé yaké wuné yo.

²⁵ Gunat wuné wakweyo. Kéni kępmaaba wekna rate wuné wain gu tépa kakaapuk yaké wuné yo. Kukba wuna yaapa Got du taakwaké némaan ban radu naané déku gayéba dé wale rate wuné guné wale kulé wain gu kaké wuné yo.”

²⁶ Naate wadéka de Gotna nyégaba kwaakwa gwaaré waatakne raapme gwaade de Oliv nébat waarék.

Jisas dé wak Pita déké kuk kwayédéranké

²⁷ *Jisas dé déku duwat wak, “Wuné kutdénégek. Guné akwi wunéké kuk tiyaate yaage yéké guné yo. Yaage yégunéranké Gotna kudi déku nyégaba kéga dé kwao: Wuné sipsipké téségékwa duwat viyaawuru de sipsip yaage yéké de yo.

²⁸ *Wani kudi wadéka pulak yaage yéké guné yo. Yégunu wuné kiyaaké wuné yo. Kiyae kukba tépa nébéle raapme wuné Galilit taale yéké wuné yo. Yéwuru guné kukba yaaké guné yo.”

²⁹ Naate wadéka dé Pita dérét wak, “Wuné ménéké kuk kwayékaapuk yaké wuné yo. Wuné yaage yékaapuk yaké wuné yo. De ménéké kuk kwayéte yaage yédaran wuné waga yakaapuk yaké wuné yo.”

³⁰ *Naate wadéka dé wak, “Wuné kutdénégek. Bulaa gaan séraa apu vétik waakaapuk yadu méné apu kupuk waké méné yo, ‘Wuné Jisasnyét las kaapuk kutdéngrén.’ Waga waménu séraa waaké dé yo. Adél wuné ménat wakweyo.”

* **14:27:** Jo 16:32; Sek 13:7
14:66-72

* **14:28:** Mk 16:7

* **14:30:** Mk

³¹ Naate wadéka dé wak, “Aya kaapuk. Waga wakaapuk yaké wuné yo. Wuné méné wale kiyaawuréran wuné wup yakaapuk yaké wuné yo. Wani kudi wakaapuk yaké wuné yo.” Naate wadéka Jisasna du akwi waga male de wak.

Jisas dé Gorét waatak Getsemaniba

³² Wani kudi watakne de Jisas wale taalát nak wulaak. Wani taaléna yé Getsemani. Wulae dé déku duwat wak, “Guné kéba mé ra. Wuné Got wale kudi bulké wunék.”

³³ Naate watakne dé Pita, Jems, Jonét kwole de yék. Yédaka déku mawulé kapére yadéka dé sanévéknwu wanévéknwuk.

³⁴ *Yate dé derét wak, “Wuna wuraanyan dé génu. Kén kiyaaké wuné yo. Guné kéba raké guné yo. Widé kwaakaapuk yaké guné yo.”

³⁵⁻³⁶ *Naate wadéka de radaka dé walkamu ye kápmaaba kwaate dé Gorét wak, “Wuna yaapa, méné akwi muké méné apa yo. Méné yadaran muké waké mawulé yaménéran méné waménu wunat kapéredi mu yakaapuk yaké de yo. Waga ménat wuné waato. Méné mawulé yawurékwa pulak yaakaapuk yaké méné yo. Méné mawulé yaménékwa pulak yaké méné yo.”

³⁷ Wani kudi watakne dé déku duké gwaamale ye dé vék de widé kwaadaka. Véte dé derét waaséligénte dé Pitat wak, “Saimon, wan widé méné kwao, kapu yaga pulak? Méné makwal tulé wuné wale raké méné yapatiyu. Méné widé méné kwaak.”

---

* **14:34:** Jo 12:27   * **14:35-36:** Yi 5:7-8; Jo 6:38

38 Naate watakne dé derét wak, “Guné widé kwaakaapuk yate miték sanévéknwute Gorét waataké guné yo, kapéredi mu gunat yaalébaankaapuk yaduké. Wuné kutdengék. Guné widé kwaamuké kélík yagunéka guna sépé apa yakaapuk yadéka gunat widé yadéka guné widé kwaak.”

39 Naate watakne tépa derét kulaknyénitakne walkamu ye dé Gorét tépa waatak. Taale Gorét waatadén kudi male dé tépa waatak.

40 Waatatakne déku duké tépa gwaamale ye dé vék de tépa widé kwaadaka. Deku méni widat kapére yadéka de widé kwaak. Kwae ligéne dérét tépa véte de kaapuk kutdengdan. Samu kudi dérét wakweké de yo? Kutdengkaapuk yate de akélak rak.

41 Dé tépa ye Gorét waatatakne déku duké gwaamale yae derét waaséligénte dé wak, “Yaga pulak? Guné wekna guné widé kwao? Yaak. Mé vé. Wuné Akwi Du Taakwana Nyaan wunat kapéredi mu yakwa duké kwayédéran tulé débu yaak.

42 Mé raapgunu yéno. Mé vé. Wunat maamaké kwayékwa du déwa yaakwa.”

Judas dé Jisasnyét maamaké kwayék

43 Jisas wekna wadéka bari dé déku du nak Judas yaak. Wupmalemu du de waariyadakwa kulaa baagé wawo kure de dé wale yaak. Gotna gaba jébaa yakwa nyédé duna némaan du, kubu du, apa kudiké kutdengkwa du wawo taknaba waga wadaka de yaak.

⁴⁴ Taknaba Jisasnyét maamaké kwayéran du Judas dé Jisasnyét kulékiran duwat wak, “Wuné taama véran (daama réngran) du wan Jisas. Guné dérét kulékiye miték téségéte kure yéké guné yo.”

⁴⁵ Judas Jisaské bari ye dé wak, “Némaan ban.” Naate watakne dé dérét kure taama vék (daama réngék).

⁴⁶ Yadéka dé wale yaan du de Jisaské ye dérét kulékik.

⁴⁷ Kulékidaka dé waba tén du nak waariyadékwá kulaa kelikne dé nyédé duna némaan banké jébaa yakwa dut viyaate déku waan takutépakdéka dé akérék.

⁴⁸ Yadéka dé Jisas derét wak, “Guné wunat kulékiké yaate samuké guné waariyagunékwá kulaa baagé wawo kure yao? Guné sél yakwa dut viyaaké guné wani mu kure yao, kapu yaga pulak?”

⁴⁹ Wupmalemu nyaa wuné Gotna kudi bulnakwa némaa gaba rate wuné du taakwat Gotna kudiké yakwatnyék. Waba rawuréka guné wunat kaapuk kulékigunén. Wunat yagunékwá muké déknyényba du las Gotna nyégaba de kavik. Kavidan kudi bulaa adél yaké dé yo.”

⁵⁰ *Naate wadéka déku du akwi dérét kulaknyénytakne de yaage yék.

Nak du dé yaage yék

⁵¹ Déku du yaage yédaka de Jisasnyét kure yék. Kure yédaka nakurak baapmu wut male kusadan du nak dé Jisasna kukba yék. Yédéka de dérét kulékiké yate de déku baapmu wutba kurék.

* **14:50:** Mt 26:31; Jo 16:32

⁵² Kutdaka dé baapmu wut lépattakne dé bakna yaage yék.

Jisas Isrelna némaan duna méniba dé ték

⁵³ Jisasnyét kulékin du de dérét kure yék, nyédé duna némaan banké. Nyédé duna akwi némaan du, kubu du, apa kudiké kutdengkwa du wawo de nyédé duna némaan ban déku gaba jawe de rak.

⁵⁴ Pita séknaa pulak Jisasna kukba ye dé némaan banna gaké raatmu gisagwadédan taalat wulaak. Wulae dé kwabugi du wale kaapaba rak. Yépmāa yadéka dé de wale yaaba rak.

⁵⁵ Nyédé duna némaan du, Isrelna nak némaan du wawo de Jisasnyét viyaapéreggé de mawulé yak. Yate de wak, “Jisas yadén kapéredi muké kiyadé waké yo?” Naate wadaka du nak waga kaapuk wadén.

⁵⁶ Wupmalemu yénaa yakwa du yae de Jisas yan muké wakwek. Wakwete nakurak kudi kaapuk wakwedan.

⁵⁷⁻⁵⁸ *Du las téte yénaa yate de Jisaské wak, “Wani du kéga dé wak, ‘Du kaadan kényi ga, Gotna kudi bulnakwa némaa ga wuné yaalébaanké wuné yo. Yaalébaane nyaa kupuk yédu wuné nak pulak ga kaaké wuné yo.’ Naate wadéka naané véknwuk.”

⁵⁹ Waga wate de kés kudi nak kudi wakwek. Nakurak kudi kaapuk wakwedan.

⁶⁰ Wani kudi wadaka dé nyédé duna némaan ban raapme téte dé Jisasnyét wak, “Samuké nae méné deku kudi kaatakaapuk yo? Deku kudi yaga pulak?”

---

* 14:57-58: Jo 2:19-21

61 *Naate wadéka dé kudi las kaapuk buldén. Yadéka dé nyédé duna némaan ban dérét wak, “Méné Got wadén ban Kraisi méné? Méné némaan ban Gotna nyaan méné?”

62 *Naate wadéka dé wak, “Ao. Kukba guné véké guné yo, wuné Akwi Du Taakwana Nyaan némaan ban rate apat kapére yakwa ban Gotna yéknwun tuwa taababa re buwi wale awuré nyétba giyaawuru.”

63 Naate wadéka dé nyédé duna némaan ban rékaréka yate déku baapmu wut gétbiyaate dé wak, “Guné déku kudi gunébu véknwuk. Wan kapéredi kudi. Nak duwat waatakaapuk yaké naané yo, yadén kapéredi muké.

64 *Dé waga watakne Gotké kapéredi kudi bulte dé Gorét waséléknék. Yaga guné wo déké?” Naate wadéka de wak, “Dé kapéredi mu débu yak. Dé mé kiyao.”

65 Wani kudi watakne de las Jisasna sépéba sépmeny sévaavik. Sévaavite de déku méniba baapmu wut nak gik. Gitakne dérét de viyaak. Viyaate dérét wasélékte de wak, “Méné Gotna yéba kudi wakwekwa du rate méné akwi muké méné kutdéngek. Kutdénge, naanat mé wakwe. Kiyadé ménat viyaak?” Naate wadaka de kwabugi du dérét kure de dérét viyaak.

Pita dé wak, “Wuné Jisasnyét las kaapuk kutdéngwurén.”

---

* 14:61: Mk 15:5   * 14:62: Mk 13:26   * 14:64: Jo 19:7

66 Pita adaba dé rak. Gaké gisagwadédanba dé rak. Radéka lé nyédé duna némaan ban déku jébaa yakwa taakwa nak yaak.

67 Yae lé vék Pita yaaba radéka. Véte lé dérét wak, “Méné wawo Nasaretba yaan ban Jisas wale méné ték.”

68 Naate waléka dé wak, “Kaapuk. Wuné wanyénékwa kudi las kaapuk kutdéngwurén.” Naate watakne gwaade dé gwéspétéba rak. Radéka dé séraa waak.

69 Waadéka wani taakwa dérét tépa véte lé lé wale tén du taakwat wak, “Kéni du wawo wan déku jébaaba wulaan du.”

70 Naate waléka dé tépa wak, “Kaapuk.” Naate wadéka walkamu re de waba tén du de tépa wak, “De Galiliba de yao. Méné wawo Galiliba yaan du méné. Méné Jisasna du nak. Wan adélna.”

71 Naate wadéka dé Pita derét némaanba wak, “Kaapuk. Wakwegunékwa dut las kaapuk kutdéngwurén. Adél wuné wo. Adél kudi wakaa-puk yawuréran Got wunat dé mé viyao.”

72 *Naate wadéka dé séraa tépa waak. Waadéka dé Jisas dérét wakwedén kudiké dé sanévéknwuk. Nalé Jisas dé wak, “Wuné kutdéngék. Séraa apu vétik waakaapuk yadu méné apu kupuk waké méné yo, ‘Wuné dérét las kaapuk kutdéngwurén.’ Naate waaménu séraa tépa waaké dé yo. Waga wuné kutdéngék.” Wani kudiké sanévéknwute dé Pita némaa mawulé lékte géraak, dé Jisaské kuk kwayédén bege.

---

* 14:72: Mk 14:30

15

Pailatké de Jisasnyét kure yék

¹ Yé tékdéka de nyédé duna némaan du, Isrelna kubu du, apa kudiké kutdénkwá du, akwi némaan du wawo jawe de kudi bulék. Bultakne wadaka de Jisasnyét baagwit gitakne Romna némaan du Pailatké de dérét kure yék.

² Kure yédaka dé Pailat Jisasnyét waatak, “Méné Judana némaan ban kapu kaapuk?” Naate waatadéka dé wak, “Ao. Méné kapmu méné waga wak.”

³ Naate wadéka de nyédé duna némaan du de wupmale yénaa kudi wakwek, Jisas yan muké.

⁴ Wakwedaka dé Pailat dérét wak, “De ménéké wupmalemu kudi de wakweyo, yaménén muké. Samuké méné deku kudi kaatakaapuk yate méné kudi bulkaapuk téte vu?”

⁵ *Naate wadéka dé Pailarét kudi las wawo kaapuk wakwedén. Yadéka dé sanévéknwu wanévéknwuk.

Jisasnyét miba viyaapata taknadoké dé Pailat wak

⁶ Akwi kwaaré Pasova waadakwa kadému kadakwa tulé dé Romna némaan du wadéka du taakwa mawulé yadan du nak raamény ga kulaknyénytakne gwaade dé miték yék.

⁷ Wani tulé kapéredi mu yan du las de raamény gaba kwaan. Déknyényba de Romna duké kélík yate Jerusalemba rakwa du taakwat wakwedaka de Romna du wale waariyak. Nak apu de duwat

---

* 15:5: Mk 14:61

viyaapéreknék. Wani kapéredi mu yan du nak wan Barabas.

⁸ Akwi du béré taakwa béré yae de Pailarét waatak, akwi kwaaré wadén pulak tépa waduké.

⁹⁻¹⁰ *Waadaka Pailat dé kutdengék. Jisas kapéredi mu las kaapuk yadén. Nyédé duna némaan du de Jisaské kélik yate dérét gitakne de kure yaak déké. Waga kutdengte déku mawuléba dé wak, “Sal kéba jawe tékwa du taakwa Jisaské mawulé yaké de yo, kapu yaga pulak?” Naate wate dé wani du taakwat wak, “Judana némaan banét wawuru dé miték yéduké guné mawulé yo, kapu yaga pulak?”

¹¹ *Naate wadaka de nyédé duna némaan du de waba tén du taakwat wak, de Pailarét wado dé Jisasnyét wakaapuk yate Barabasnyét waduké. Wadu Barabas raamény ga kulaknyénytakne gwaade miték yéké dé yo.

¹² Wadaka de Pailarét waga wadaka dé derét tépa wak, “Waagunékwa Judana némaan banét yaga pulak yaké wuné yo?”

¹³ Naate wadéka de akwi waate de wak, “Dérét miba mé viyaapata takna.”

¹⁴ Naate waadaka dé wak, “Samuké? Samu kapéredi mu dé yak?” Naate wadéka de némaanba waak, “Dérét miba mé viyaapata takna.”

¹⁵ Waga waadaka Pailat déku mawuléba dé wak, “Wuné deku kudi véknwuréran de wunéké mawulé yaké de yo.” Naate watakne dé wak, Barabas raamény ga kulaknyénytakne gwaade

---

* **15:9-10:** Jo 11:47-48, 12:19   * **15:11:** Ap 3:14

miték yéduké. Watakne déku waariyakwa duwat dé wak, de Jisasnyét raamény baagwit némaanba viyaatakne dérét miba viyaapata taknadoké.

Waariyakwa du waagite de Jisasnyét waséléknék

¹⁶ Pailatna waariyakwa du de deku némaa gat de Jisasnyét kure yék. Kure yédaka de waadaka de akwi waariyakwa du yae de dé ténba jawuk.

¹⁷ *Jawe de deku mawuléba wak, “Némaan du de gwaavé baapmu wut kusade yéknwun maakna saap de saaptakno.” Naate wate Jisasnyét waagite wasélékte de déku baapmu wut putitakne de gwaavé baapmu wut kusadak. Kusadatakne de raamény baagwi nak kérae maakna saap pulak séwayékwe de déku maaknaba kusadak.

¹⁸ Kusadatakne de dérét wak, “Méné, Judana némaan ban, miték raké méné yo.”

¹⁹ Naate wate baagé nak kérae de déku maaknaba viyaak. Viyaate dérét sépmeny sévaavite de dérét wasélékte déké kwati yaane waadé daak.

²⁰ Waga yabutitakne de kusadadan gwaavé baapmu wut putitakne de déku baapmu wut tépa kusadak. Kusadatakne dérét miba viyaapata taknaké nae de dérét kure yék.

Jisasnyét de miba viyaapata taknak

²¹ Yaabuba yéte de waariyakwa du Sairiniba yaan du nak déku yé Saimonét vék. Déku nyaan vétik Aleksanda bét Rupas. Dé nak taaléba yae Jerusalemét wulaaké yadéka de vék. Véte de

---

* 15:17: Lu 23:11

dérét wak, dé Jisasnyét viyaapata taknadaran mi yaataduké.

²² Wadaka yaatadéka ye de Golgota waadakwa taalé saabak. Wan Judana kudi. Naana kudi Maakna Apa.

²³ Saabe de marasin wale yadan wain gu Jisaské kwayék, dé ke apakélé kaagél kutkaapuk yaduké. Kwayédaka dé kaapuk kadén.

²⁴ *Yadéka de dérét miba viyaapata taknak. Viyaapata takne de rate déku baapmu wut mu-niye déku baapmu wut kéraaké de makwal matu yatjawurék. Yatjawurédaka waare giyaa akére derét talaknan du dé wani baapmu wut kéraak.

²⁵ Ganba de Jisasnyét miba viyaapata taknak.

²⁶ Dérét viyaapata taknadan mi awuréba kaviye taknadan kudi wan kéga: Kén Judana némaan ban.

²⁷ Jisasnyét miba viyaapata takne de waariyate sél yan du vétiknét mi vétikba viyaapata taknak. Naknét de déku yéknwun tuwa saknwuba viyaapata taknak. Naknét de déku aki tuwa saknwuba viyaapata taknak.

²⁸ *[Waga yadaka Gotna nyégaba déknyényba kavidan kudi wani tulé adél dé yak. Kéga de kavik: Dérét de vék kapéredi mu yan du wale tédéka.]

²⁹ *Du las yeyé yeyate Jisasnyét miba viyaapata taknadaka tédéka véte de dérét waagite waséléknék. Yate de wak, “Ménawa. Yaga pulak?

---

* **15:24:** Sam 22:18   * **15:28:** Ais 53:12   * **15:29:** Sam 22:7;
Jo 2:19

Méné Gotna kudi bulnakwa némaa ga yaalébaane nyaa kupuk yédu méné tépa kaaké nae méné wak.

³⁰ Bulaa méné ména kapmu ména sépat kutkalé yaké méné yo. Méné apa yate wani mi kulaknyényakne giyaaké méné yo.”

³¹ Naate wadaka de nyédé duna némaan du, apa kudiké kutdénkwa du wawo deku kapmu bulte de Jisasnyét waagite waséléknék. Yate de wak, “Dé nak duwat dé kutkalé yak. Déku sépat kutkalé yaké dé yapatiyu.

³² Dé Got wadén ban Kraais rate Isrelna némaan ban radéran dé viyaapata taknadan mi kulaknyényakne giyaadu naané véte déku kudiké ‘Adél’ naaké naané yo.” Naate wadaka bét Jisas wale miba viyaapata taknadan du vétik bétku miba téte bét wawo bét dérét waséléknék.

Jisas débu kiyaak

³³ Nyaa nawurédéka dé akwi kępmaaba gaan yak. Ye tédéka kukba nyaa tégéruwe dawuliké dé yak.

³⁴ *Yadéka Jisas déku kudiba némaanba dé kéga waak, “Eloi, Eloi, lama sabaktani.” Wani kudi naana kudiba kéga: “Wuna némaan ban Got, samuké méné wunéké kuk tiyao?”

³⁵ Waga waadéka waba tén du las wani kudi véknwute de wak, “Mé véknwu. Wani du dé déknyényba rate Gotna yéba kudi wakwen du Ilaijat dé wao.”

³⁶ *Naate watakne dé du nak pétépété ye nyabiyas pulak mu las kérae dé nyégi yakwa wain guba tawuk. Tawudéka gubés yadéka baagéba

* 15:34: Sam 22:1   * 15:36: Sam 69:21

takne dé Jisas kaduké kusawurékwek. Yate dé wak, “Wekna mé tété véno. Sal Ilaija yae dérét kutkwedu dé giyaaké dé yo?”

³⁷ Naate wadéka dé Jisas némaanba waatakne dé kiyaak.

³⁸*Jisas kiyaadéka Gotna kudi buldakwa némaa gaba lékidan sémény baapmu wut awuréba gétbiyae ye dé adawuli saabak. Yadéka dé taakwi vétik yak.

³⁹ Jisas waga kiyaadéka waariyakwa duna némaan du dé tété vék. Véte dé wak, “Wani du wan Gotna nyaan. Wan adél.” Naate dé wak.

⁴⁰⁻⁴¹*Wupmale taakwa yae séknaaba pulak tété de wawo de vék. Déknyényba Jisas Galiliba déku du wale jébaa yadaka de de wale yeyé yeyate deké de kadému kwayék. Wani taakwa nak wan Makdalaba yaan taakwa Maria. Nak wan nak Jems bét Josepna néwaa Maria. Nak wan Salomi. Jisas Galili kulaknyénytakne yaadéka wani taakwa, wupmale taakwa las wawo waga de dé wale yaak Jerusalemét. Wani taakwa de séknaaba pulak tété de vék Jisas kiyaadéka.

Waaguba de Jisasna gaaba ségwi taknak

⁴²⁻⁴³ Yaap ra nyaa yaaké yadéka de wani nyaa gwalmu kawu saakérak. Garabu yadéka Arima-tiaba yaan du déku yé Josep wup yakaapuk yate dé Romna némaan du Pailatké yék. Dé Isrelna némaan du nak rate akwi duna méniba yéknwun du dé rak. Dé wawo dé Got némaan ban rate du taakwaké miték véran tuléké dé raségék. Dé

---

* **15:38:** Yi 10:19-20   * **15:40-41:** Lu 8:2-3

Jisasna gaaba ségwi kéraaké dé Pailatké yék. Ye dé Pailarét waatak, déku gaaba ségwiké.

⁴⁴ Waatadéka dé Pailat kaapuk kutdengdén. Jisas dé kiyaak, kapu wekna kiyaaké dé yo? Kutdengkaapuk yate wadéka waariyakwa duna némaan du yaadéka dé Pailat dérét waatak, “Jisas débu kiyaak, kapu kaapuk?”

⁴⁵ Naate waatadéka dé wak, “Ao.” Naate wadéka dé Pailat Josepmét wak, “Méné déku gaaba ségwi kéraaké méné yo.”

⁴⁶ Waga wadéka dé yéknwun waama baapmu wut kérae Jisasna gaaba ségwi lépmwénye kure giyae dé baapmu wurét kusépmék. Kusépme kure ye dé waaguba nak taknak. Déknyényba wani waagu de jébaa yakwa du matuba vaakére wulaak. Josep Jisasna gaaba ségwi wani waaguba takne dé matu nak yatbalaakukére ye dé yaabuba taknatépék.

⁴⁷ Taknatépédéka bét Makdalaba yaan taakwa Maria bét Josepna néwaa Maria bét Jisasnyét taknadén waagu vék.

16

Jisas dé tépa nébéle raapmék

¹ Judana yaap ra nyaa yédéka de taakwa kupuk, Makdalaba yaan taakwa Maria, Jemsna néwaa Maria, Salomi, waga de Jisasna gaaba ségwiba kutké yéknwun yaama yakwa mu kéraak.

² Kérae Sande ganbaba nyaa yaaladéka de Jisasna gaaba ségwi taknadén taalat yék.

³ Yaabuba yéte de deku kapmu bulte de wak, “Kiyadé waaguba taknatépédan matu yatbal-aakutiyaaké yo?”

⁴ Naate de wak, wani matu apakélé matu bege. Watakne de vék waaguba taknatépédan matu yatbalaaku taknadaka radéka.

⁵ Vétakne waaguba wulae de vék du nak waama baapmu wut kusade yéknwun tuwa saknwuba radéka. Véte de kwagénék.

⁶ Kwagéndaka dé wak, “Guné wup yakaapuk yaké guné yo. Wuné kutdengék. Guné Nasaretba yaadéka miba viyaapata taknadan ban Jisaské guné sékalu. Débu tépa nébéle raapmék. Dé kéba kaapuk radékwa. Guné yae guné taknadaka kwaadén taalé véké guné yo.

⁷ *Bulaa guné ye guné déku du, Pitat wawo, kéga wakweké yo, ‘Jisas dé Galilit taale yu. Guné ye déknyényba wakwedén pulak dérét waba véké guné yo.’ Naate derét wakweké guné yo.”

⁸ Dé waga wadéka de kwagénte sanévéknwu wanévéknwute de waagu kulaknyénytakne gwaade yaage yék. Ye wupmét kapére yate de wani muké kudi kaapuk wakwedan.

Makdalaba yaan taakwa Maria lé Jisasnyét vék

[
⁹*Sande ganbaba Jisas dé tépa nébéle raapmék. Raapme yaadéka lé Makdalaba yaan taakwa lé dérét taale vék. Déknyényba kutakwa nak taaba

---

* 16:7: Mk 14:28   * 16:9: Lu 8:2

sékét nak taababa kayék vétik léku mawuléba wulae tédaka Jisas wadéka de lérét kulaknyénytakne yaage yék.

¹⁰ Jisas nébéle raapdéka lé dérét vétakne lé déku duké yék. Yéléka de déké mawulé lékte géraadaka lé derét wak, “Jisas débu tépa nébéle raapmék. Raapdéka dérét wunébu vék.”

¹¹ Naate waléka de véknwute de wak, “Kaapuk. Wan yénaa nyéné yo.” Naate de wak.

Jisasna du vétik bét Jisasnyét vék

¹² Kukba Jisasna du vétik Jerusalem kulaknyénytakne yaabuba bét yék. Yébétka Jisas nak du pulak ye bétké yaadéka bét dérét vék.

¹³ Véte dérét kutdénge gayét gwaamale ye bét Jisasna duwat wak, “Dérét anébu vék.” Naate wabétka de wak, “Kaapuk. Wan yénaa béné yo.” Naate de wak.

Jisas déku duké dé jébaa kwayék

¹⁴ Kukba Jisasna du taaba vétik sékérék maanba kayék nakurak kadému kadaka dé Jisas deké yék. Ye dé derét wak, “Nébéle raapwuréka de wunat vétakne gunat kudi wakwek. Samuké guné deku kudi kaapuk véknwugunén? Samuké guné wunéké kaapuk miték sanévéknwugunékwa?”

¹⁵ *Naate watakne dé derét wak, “Guné ye akwi kępmaaba rakwa akwi du taakwat wuna kudi wakweké guné yo.

¹⁶ *Wunéké miték sanévéknwute wuna kudiké ‘Adél’ naate wuna yéba gu yaakun du taakwat Got Setenna taababa kéraadu de miték rasaakuké de

* 16:15: Ap 1:8   * 16:16: Ap 2:38, 16:31-33

yo. Wunéké miték sanévéknwukaapuk yakwa du taakwa Got wadu de yalakgé de yo.

17 *Wunéké miték sanévéknwute wuna kudiké ‘Adél’ naakwa du taakwa déknyényba vékaapuk yadan apa jébaa kéga yaké de yo. De wuna yéba wado du taakwana mawuléba wulae tékwa kutakwa yaage yéké de yo. De véknwukaapuk yadakwa kulé kudiba wakweké de yo.

18 De du taakwat tikwa kaabet kutdaran de miték raké de yo. De kapéredi gu kadaran de miték raké de yo. De kiyakiya yakwa du taakwat taaba kutdo de tépa yéknwun yaké de yo.” Naate dé Jisas wak.

Got wadéka dé Jisas Gotna gayét waarék

19 *Némaan Ban Jisas waga wadéka kukba Got wadéka dé Gotna gayét waare némaan ban rate dé déku yéknwun tuwa taababa rak.

20 *Déku du gege gayét yéte déku kudi de wakwek. Wakwedaka Némaan Ban de wale jébaa yate déké apa kwayédéka de deku kudi véknwukwa du taakwa déknyényba vékaapuk yadan apa jébaa de vék. Véte de wak, “Deku kudi wan adél kudi.” Naate de wak.]

---

* **16:17:** Ap 2:4, 8:7, 28:3-6; Lu 10:19

1:20 * **16:20:** Ap 14:3; Yi 2:3-4

* **16:19:** Ap 2:33-34; Ep

Gotna Kudi
The New Testament in the Maprik dialect of the
Ambulas Language
Nupela Testamen long tokples Maprik long Niugini
copyright © 1983 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ambulas (Maprik) (Ambulas)

Dialect: Maprik

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-04

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

b436d84b-26dc-54d0-bff0-26a2d25c90de